

শ্ৰীবংশ চিন্তাৰ বনবাস ।

প্ৰথম সংস্কৰণ ।

শ্ৰীচাকচন্দ্র শৰ্ম্মা থাকুৰ

দ্বাৰা ৰচিত ও প্ৰকাশিত ।

বিদ্যনাথ আসাম

১৩১৫ দন ।

কলিকাতা,
উইলিয়মস্ লেন, ৪ নং ভবনস্থ
দাস যন্ত্রে
শ্রীঅমৃতলাল ঘোষ কর্তৃক মুদ্রিত।

শ্রীবৎস চিন্তাৰ বনবাস ।

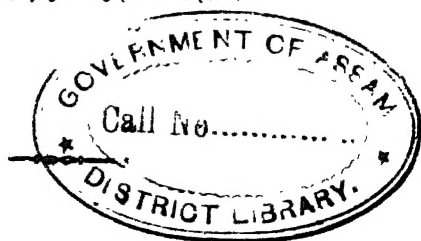
DISTRICT LIBRARY
(HEM BARUA COLLECTION)
TEZPUR.

প্রথম সংস্কৰন ।

ৰচিত ও প্ৰকাশিত,

শ্ৰীচাকচন্দ্র শৰ্ম্মা থাকুৰ

দ্বাৰা সিংলিজান, পোং হেলেম হৈতে।

মূল্য ৥০ অনা মাথোন

সজ্জনাপ্তগমিচ্ছন্তি মধু বাহুস্তি বটপদাঃ ।

মক্ষিকা ব্রণমিচ্ছন্তি দোষমিচ্ছন্তি পামবাঃ ॥

পদ ।

জয় নমোনাৰায়ন প্রভু ভগবন্ত

যাৰ মায়া বৈভবৰ নাহি আদি অন্ত ।

প্রনামো অনন্ত দেৱ তাহাৰ চৰন

বৈকুণ্ঠ-বিহাৰী হৰি-কৃষ্ণী নাৰায়ন । ১

ভূমি ভাৰ হেতু যত বান্ধস বধিলা

বলিক নিকালি স্বৰ্গে ইন্দুক থাপিলা ।

ভবভয়-হাৰি নাম ভকত বাৎসল

ভক্তিত তোমাক নৰে লভয় কেবল । ২

হেন হৰি চৰনত কৰিয়া প্রনতি

শ্রীবৎস ৰাজাৰ কথা ভনিবো সম্প্রতি ।

সৰস্বতি মাৱ মোত ছয়োক প্রসন্ন

বচিবোঁহো ভাৰতৰ অপূৰ্ব কথন । ৩

যাহাক শ্রবনে কলুস হোৱে নাস

পূৰ্বত কৰিল খ্যাত মহামুনি ব্যাস ।

শকুণীত পাশা হাৰি যুদ্ধিষ্ঠিৰ ৰায়
 বনবাস খপিলন্ত সমে চাৰি ভায় । ৪
 সমে চাৰি ভাই আৰু দ্রোণদ জিয়াৰি
 স্বামী সকলৰ সঙ্গে গৈলা বৰ নাৰি ।
 বনবাস সংকতত আক্ষেপ কবন্ত
 সেই কালে যদুনাথে তাহাক্ষ বুজান্ত । ৫
 শুনা বাজা কহো আমি পূৰ্বৰ কাহিনী
 ভাগ্যৰ অধিন যত সংসাৰৰ প্ৰানি ।
 প্ৰাণদেশ বাজা আৰু চিন্তা মহাদেই
 শনি কোপে বনবাস খপিলন্ত গই । ৬
 ৰাজ্য নাদ ভৈল পাচে কাননে প্ৰবেশি
 ৰানি সমে মহা ভুংখ শনিক উপেক্ষি ।
 বাঢ়য় বিবিধ মানে অবন্যে ভ্ৰমিল
 পুনৰ্ৰাৰ বাজা হৈবা প্ৰজাক পালিল । ৭
 শনি বৰে ভৈল তাম শতেক সন্ততি
 স্বৰ্গক লভিল অন্তে ভৰ্ষায়ে সহিতি ।
 একমনে স্তনা বাজা ইতো উপাস্কান ।
 শ্রীবৎস নৃপতি আৰু চিন্তা কোন জন । ৮
 প্ৰাণদেশ নৃপতি নন্দৰ নৰপতি
 তান হন্তে ভৈল শ্রীবৎস সন্ততি ।
 বৃদ্ধকালে প্ৰাণদেশ বাজপাট দিয়া
 স্বৰ্গবাসি হৈ পাচে পুথিবি তেজিয়া । ৯

পুত্ৰৱতে পালে প্ৰজা সদানন্দ ময়
 ৰাম ৰাজ্য বুলি আন লোকত ঘোষণা ।
 কামদেৱ তুল্য ৰূপ জ্ঞানে দেবগুৰু
 দুস্তৰজন যম পাই দানে কল্পতৰু । ১০
 ধৰ্ম্ম কৰ্ম্ম চিন্তি নৃপ থাকন্ত সদায়
 হেনয় ধাৰ্ম্মিক লোক সিকালত নায় ।
 চিন্তাৱতী নামে তাৰ মুক্ষ পাটবাণী
 মহা পতিব্ৰতা চিত্ৰসেনৰ নন্দিনী । ১১
 শত হাজাৰেক যজ্ঞ কৰে চন্দ্ৰায়ন
 কোনে কৰিবাক পাৰে চিন্তাৰ সমান ।
 দানে অদৰিদ্ৰ কৰি জগত তুষিল
 তান ৰাজ্যে দুখি ভিক্ষি লোক ন থাকিল । ১২
 নৱ সত ব্ৰাহ্মণক নিতে ভূজাৱন্ত
 স্তব্ধ দখিনা নীতে বস্ত্ৰ দান দেন্ত ।
 সসাগৰা পৃথিৱি সাধিল বাহু বলে
 কৰ দেন্ত আসি আন নৃপতি সকলে । ১৩
 হেনমতে ৰাজ্য স্থখে আছে নবপাল
 শূনা যুদ্ধিষ্ঠিৰ জেন দৈবৰ জঞ্জাল ।
 কৰ্ম্মৰ ফলক কোনে এড়াইবাক পাৰে
 কাল নামে চক্ৰ জানা পাচে পাচে ঘূৰে । ১৪
 এক দিনা গ্ৰহপতি আদিত্যৰ সূত
 লক্ষ্মীৰ পাষত কহে বচন অদ্ভুত

আমি শ্ৰেষ্ঠ জন জানা সংসাৰে পূজিত
 মোৰ সম লক্ষ্মী তুমি নোহ কদাচিত । ১৫
 ত্ৰিভুবনে আমাৰ অসাধ্য কিছু নাই
 অসত্য নোবোলো আবে দেখিওক চাই ।
 হেন শুনী কমলাৰ ন সহিলা গাৱে
 যত দিলে অগ্নি যেন অধিক উধাৱে । ১৬
 চিত্তক শুষ্টায়া দেবী বুলিলা বচন
 অনুচিত কথা কহ স্বৰ্জৰ নন্দন ।
 যত অনর্থক হেতু তই সনি গ্ৰহ
 কোন নৰে পূজে তোক কৰিয়া আগ্ৰহ । ১৭
 ভালৰ কাৰন নোহ মন্দকাৰি তই
 সৰ্ব্বথায় জ্ঞাতি আছে কি কহিবো মই ।
 চৰাচৰ জগতত আছে যত প্ৰাণি ।
 আমাক চাৰন্তা জন কৰ্ণে নাহি শুনী ॥ ১৮
 স্বৰ্গ মৰ্ত্ত পাতালত দেখিয়ো বিচাৰি ।
 মোক বাহু কৰি পূজে গৃহষ্ঠৰ নাৰি ॥
 বাজা প্ৰজা নিবন্তৰ দেব গন্ধৰ্বত ।
 আমাক তেজন্তা কোনো নাহি সংসাৰত ॥ ১৯
 আমাক ন চায়ে যিবা সিতো কুলক্ষন ।
 তাইৰ দুৰ্গতি নুগুছিবো অনুক্ষন ॥
 লক্ষ্মীচাৰা বুলি লোকে গৰিহা কৰয় ।
 অন্ন বস্ত্ৰ বিনে তাৰ ভনু হৈবে ক্ষয় ॥ ২০

প্রত্যয় ন জায যেবে যাহ নবলোক ।
 মনুচ্য মধ্যৰ্থ মানি সংসয় চেদোক ॥
 দস্ত বাক্যে শনি পাচে দিলন্ত উত্তৰ ।
 নীঘ্ৰে জাওঁ আসা আমি শ্ৰীবৎসনগৰ ॥ ২১
 শ্ৰীবৎস নৃপতি হোন্ত পুন্যবান অতি ।
 তাহান পাশত বুজি আসো শীঘ্ৰগতি ॥
 আমাৰ মাজত কোন হৈবে মানি জন ।
 ন্যায় বুজি কহিবন্ত ভূপতি সৃজন ॥ ২২
 অবিলম্বে শনৈশ্চৰ জলৰ জিয়াৰি ।
 ওপনিত ভৈল আসি বজাৰ নগৰি ॥
 দিব্য সিংহাসনে বসি আছে নবনাথ ।
 আদেস নৃপতি স্বাৰি নমিলন্ত মাথ ॥ ২৩
 দুৱাৰে আচন্ত দেৱ দুই মহাজন ।
 আজ্ঞা দিলা নৰপতি আসিলা তখন ॥
 ভৃগুৰব জলে বাজা পায় প্ৰক্ষালিল ।
 বসিবাক লাগি দুই আসন যোগাইল ॥ ২৪
 দন্দৱত কৰি বাজা পুছিলা কথাক ।
 কোন কাৰ্য্যে আগমন আমাৰ পাষক ॥
 কহিয়োক দেবি কিবা আদিত্য নন্দন ।
 কোন কাৰ্য্য সাধো আজ্ঞা কবোক এখন ॥ ২৫
 বদতি কমলা বাজা কৰিও বিচাৰ ।
 আমি দুই জন মাঝে কোন হোৱে বৰ ॥

সত্যবন্ত বুলি তোমা ঘোষে সৰ্বলোক ।
 কোন জন ত্ৰেষ্ঠ হোৱে কহিও প্ৰতক্ষ ॥ ২৬
 কতো বেলি মানে বাজা মৌন ছয়া বৈলা ।
 ভাবি চিন্তি নৃপ পাচে বচন বুলিলা ॥
 ক্ষেমিওক দেবি এবে আসিবা প্ৰভাতে ।
 এতি ক্ষনে সিদ্ধান্ত নো হয় অকস্মাতে ॥ ২৭
 শুনী চলি যান্ত দুই আপোন ঠানত ।
 বাজায়ো পশিলা গৈয়া অস্তেষপুৰত ॥
 জয় নমো নাৰায়ন নিজ ইন্দ্ৰদেৱ ।
 তোমাৰ চবনে কোটি লক্ষ কৰোঁ সেৱ ॥ ২৮
 লক্ষ্মীপতি ভগৱন্ত বিশ্বব ইশ্বৰ ।
 যাক স্মৰনে তৰি দুৰ্ঘোৰ সংসাৰ ॥
 আমি অতি অভাজন জ্ঞানহীন নৰ ।
 অভয় দিয়োক মোক প্ৰভু দামোদৰ ॥ ২৯
 কৰ ঘোৰ কৰিয়া বোলোহো পুণ্য বাক ।
 বঢ়াতুটা দোষ কিছু ক্ষেমিবা আমাক ॥
 অজ্ঞানিৰ পদ বুলি নিন্দা ন কৰোক ।
 কৃষ্ণকথানুতে তুষ্ট কৰিয়ো মনক ॥ ৩০
 অবন্য পৰ্বৰ ইতো অপূৰ্ব আক্ষান ।
 শ্ৰবন কিতৰন কৰা চিন্তি নাৰায়ন ॥ ৩১

দুলড়ি ।

অন্তেষ পুৰত— ৰাজ পটেশ্বৰি,
চিন্তাৰ পাৰত গৈলা ।

আকাশি চৰগ, মাথাত পৰিল,
মোঁন ছয়া বসি বৈলা ॥ ৩২

বাৰি মাৰ শশি, যেহেন দাৱৰে,
খণ্ডেকে ঢাকিলা আৰি ।

সৰিৰ বিবৰ্ণ, বিৰষ বদন,
চিন্তা সাগৰত ভাষি ॥ ৩৩

আথে বেথে বাণী, চামৰ দোলায়ে,
তাম্বুল কপূৰ দিলা ।

অমৃত মধুৰ, কোমল গস্তিৰ,
বচন বুলিবে লৈলা ॥ ৩৪

তব মুখ দেখি, প্ৰান জায় ফুটি,
কিনো ভৈল অধস্তৰ ।

কিনোঁ অভাগিয়ে, দোষ আছৰিলো,
কহিয়োক প্ৰানেশ্বৰ ॥ ৩৫

না জানি অপায়, কিবা ভৈল হাঁয়,
ব্ৰাহ্ম ন বিতুষ্ট ভৈল ।

বিষম কাৰন, কোন শত্ৰু আসি,
নগৰে প্ৰবেশ কৈল ॥ ৩৬

আসা প্রভু মোর থানে ।

কিবা দুখ তযু মনে ॥ ৩৭

କହନ୍ତୁ ଯି ଡୈଳ କଥା ।

আসিলন্ত মোৰ হেথা ॥ ৩৮

বিচারি কহিবে লাগে ।

ন জানি কি যাচ্ছে ভাগ্যে ॥ ৩৯

জাক দেবে তুতি কবে ।

মহা লক্ষ্মি বাস কৰে ॥ ৪০

অসত্য নোবোলো মই।

নপাও তাৰ উপাই ॥ ৪১

জানি লো পাইলে কাল ।

কিন্তু সত্য বিনে, অসত্য ন কৈব,
সবেও কৰ্ম্মৰ কল ॥ ৪২

বৈকুণ্ঠৰ নাথ, কমলাৰ পতি,
হৰি বিনে নাহি যান ।

জাক জিবা কৰে, খন্দাব নোয়াৰে,
বাখে বা মাৰে পৰান ॥

হেন মতে খেদ, কৰি য়বিচেদ,
সৰ্ঘ্যাত স্মৃতিয়া আছে ।

আকৰ্ষিল নীন্দা, চিন্তা দুৰ ভৈলা
সপ্নত দেখিলা পাছে ॥ ৪৩

অঙ্কী নীশা যোগে, সপ্নত দেখয়,
সভাত আচলু বসি ।

দক্ষিনতে লক্ষ্মী, সূৰ্ণ আসনে,
প্ৰকাশ কৰন্তু হাঁসি ॥ ৪৪

দেবিৰ বামত, বজতে নিশ্চিত,
আসনে আচলু শনি ।

মহা আদম্বৰে পাৰিসদ সমে,
বসি আছে নৃপমনি ॥ ৪৫

লক্ষ্মিয়ে বজাক, পুছিবে খোজন্তে,
নিদ্রাহন্তে জাগ পাইলা ।

হৰিক স্মৰি, দন্দ দুই মান,
সৰ্ঘ্যাত বসিয়া বৈলা ॥ ৪৬

নমো বাধাদিনি, বাক্য-প্রদায়িনী,
মূৰ্খ-দোষ-বিনাসিনী ।

উচ্চ নিতম্বিনী, ঈশত হাসিনি,
স্নেহ-পদ্ম-নিবাসিনি ॥ ৪৭

নমো মা সাৰদা, বৰভয়প্রদা,
জ্ঞানদা ভকতিপ্রদা ।

যাৰ পদে আস, কৰি কালিদাস,
লোকত প্রযুক্ত সদা ॥ ৪৮

প্রভু বিশ্বনাথ, কৰেঁ। যোৰ হাত,
তুমি বিনে যান নাই ।

জগত-নায়ক, অনাথ জনক
চৰনত দিয়া থাই ॥ ৪৯

কৰা মোক দয়া, দিয়ঁ। পদ চাঁয়া,
জুৰাক তাপিত হিয়া ।

মোৰ হৃদয়ৰ, একাৰ গুচাই,
জ্ঞানৰ পোহৰ দিয়া ॥ ৫০

শ্রীবৎস চৰিত, বৰষে অমৃত,
তৃপ্তি হোক পান কৰি ।

কহে চাকচন্দ্রে, ছলড়ি প্রবন্ধে,
দাকি বোলা হৰি হৰি ॥ ৫১

যুদ্ধিষ্ঠিৰ বদতি কহিয়োক গদাধৰ ।
 কিবা কৰ্ম্ম কৰিলন্ত পাছে নৃপবৰ ॥
 প্রভাতে আসিয়া শনি কোন কৰ্ম্ম কৈল ।
 শুনিবাক ইচ্ছা যাই কহিয়ো সকল ॥ ৫২
 মোৰা পঞ্চ পান্দবৰ তুমি মাত্ৰ গতি ।
 নাৰে বাৰে সংকতত তাঁৰা যদুপতি ॥
 পাপি দুৰ্য্যোধন ৰাজা কপট আচৰি ।
 ৰাজ্য দন্দ কাটি নিলে ভৈলো বনাচাৰি ॥ ৫৩
 এক বাস ৰজস্বলা দ্রোপদ জিয়াৰি ।
 সভামাৰো লাজ দিলে কৰি অনাছাৰি ॥
 সিসব দুঃখক স্মৰি সৰিৰ দগধ ।
 কোন কালে স্মৃজিবোহঁ তাৰ প্ৰতিসোধ ॥ ৫৪
 আত অনন্তরে যেন যি ভৈল প্রভাতে ।
 কহন্ত পান্দৱ আগে শুনা সভাষদে ॥
 সৰ্গ্যা ত্যাগ কৰি ৰাজা স্নান কৰিলন্ত ।
 দেৱতা বিপ্ৰক ভক্তিভাৱে পুজিলন্ত ॥ ৫৫
 পাত্ৰ পাৰিসদ সমে সভা পাতি বৈলা ।
 স্বৰ্গ ৰোপ্য দুই খান আসন যনাইলা ॥

চাক সুষোভিত যতি ঝলমল কান্তি ।
 অকনৰ বথ হেন দেখি হোৱে ভ্ৰান্তি ॥ ৫৬
 বামে বজতৰ আৰু দক্ষিণে সুবৰ্ণ ।
 স্নকোমল বস্ত্ৰ দিয়া কৰে আচ্ছাদন ॥
 মধ্যভাগে সিংহাসনে আপুনি বসয় ।
 হেন কালে উপস্থিত দুই মহাশয় ॥ ৫৭
 সিংহাসন হস্তে উথি প্ৰণাম কৰিলা ।
 তুষ্ট হৈয়া দুয়োজন আসনে বসিলা ॥
 বজত আসনে শনি আপুনি বসিলা ।
 স্বৰ্গাসনে লক্ষ্মী দেবী কেঁৱে নজানিলা ॥ ৫৮
 পাছে শনৈশ্বৰে বোলে সুনহে শ্রীবৎস ।
 তোমাৰ পাষত আইলো কৰিয়া বিচ্ছাস ॥
 মহীপাল শ্ৰেষ্ঠ তুমি জানো সত্য ভাষি ।
 আমাৰ কোন শ্ৰেষ্ঠ কহিয়ো প্ৰকাশি ॥ ৫৯
 সত্য কথা কহিয়োক কোন মাগুৱাস্ত ।
 হেন শুনি ভয়ে ৰাজা দিলস্তসি ধাস্ত ॥
 বামে বৈসে সাধাৰন প্ৰধান দখিনে ।
 কমলা হোৱস্ত শ্ৰেষ্ঠ স্বৰ্গ সিংহাসনে ॥ ৬০
 স্থায় ধৰ্ম্ম দেখিয়োক আসনে বিচাৰি ।
 প্ৰকাৰে বুলিলা ৰাজা বচনে সাদৰি ॥
 সিংহাসনে দৃষ্টি কৰি গ্লান মুখ ভৈল ।
 লভা হস্তে মহা ক্ৰোধে শনি চলি গৈলা ॥ ৬১

আসিৰ্বাদ কৰি দেবী নিজ স্থানে গৈলা ।
 শুনা পাছ কথা শ্ৰীবৎসৰ যেন ভৈলা ॥
 পূৰ্বৱৰ্ত্তে কত কাল আছে নৰপতি ।
 খোজন্তে ফুৰয় চিত্ত শনি ত্ৰুবমতি ॥ ৬২
 দৈবে একদিনা ৰাজা স্নানক কৰন্তে ।
 কৃষ্ণ বৰ্ণ কুস্কুৰ আসিলা অকস্মাতে ॥
 স্নান জল আসি সেহি কুস্কুৰে চাতিলা ।
 সেহি চিত্তে ৰাজা দেহে সনি প্ৰবেশীলা ॥ ৬৩
 প্ৰবেশ ভৈলন্ত যদি সনি মহাশয় ।
 বুদ্ধি নাস মনস্তাপ দিনকে বাঢ়য় ॥
 অমঙ্গল নগৰত মিলয় সঘনে ।
 প্ৰজায়ে প্ৰজায়ে দন্দ কৰে অকাৰনে ॥ ৬৪
 সোঁনগুঁই সাংখীনি গৃহত বিৰাজয় ।
 অনাবাতে বৃক্ষ সব ওভলি পৰয় ॥
 গৃধ পক্ষি সব আকাসত বনাৱন্ত ।
 মুখ চাই ফেকগনে বিলাপ কৰন্ত ॥ ৬৫
 হাঁহাকাৰ নগৰত প্ৰতি ঘৰে ঘৰে ।
 অনাহাৰে বাল্য যুবা কতো কতো মৰে ॥
 ৰজায়ে প্ৰজায়ে দন্দ কৰিবে খোজয় ।
 ব্ৰাহ্মণ সৎজন্ম আৰু একো ন মানয় ॥ ৬৬
 দুস্ত কলি পাপ গ্ৰহ আশ্ৰয় লৈলেক ।
 সি কাৰনে এত মান বিপত্তি ভৈলেক ॥

প্রচন্দ ববিৰ তাপ ঘনে বজ্জপাত ।
 কতেক কহিবো তাত সনিৰ প্ৰতাপ ॥ ৬৭
 ধুৱলী কুঁৱলী যেন নাহি দিবা ৰাতি ।
 আচম্বিতে পৰি মৰে ঘোৰা আৰু হাতি ॥
 পাত্ৰ মন্ত্ৰী সকলোৰে বিষাদ মিলিলা ।
 নৃপতি সৰিৰে যেন অগনি জলিলা ॥ ৬৮
 সু কচয় অন্নপানি নীদ্ৰা নাহি হয় ।
 অনুক্ষনে নেত্ৰৰ লোতক বহি চয় ॥
 দ্বিজ ব্ৰাহ্মণক মাৰি ধন কাঢ়ি লয় ।
 তাংক দেখি নৃপতিৰ সৰিৰ ন সয় ॥ ৬৯
 দেশান্তৰি তৈল ভয়ে পাত্ৰ মন্ত্ৰীগন ।
 একা ৰাজা কি কৰিবে সাৰথি বিহিন ॥
 অৰ্ঠিৰ তৈলন্ত এবে বিমল পৰানী ।
 পৃথিৱিত পৰিয়া কান্দয় মহামানি ॥ ৭০
 কোন নো পাপৰ ফলে হৃদয় সালিলে ।
 ন জানোহো কোন দেৱে আমাক সাপিলে ॥
 সঙ্গাৰা পৃথিৱিৰ যিটো নৰপাল ।
 তাহাঁৰ দুৰ্গতি হেন লিখন কপাল ॥ ৭১
 হাহা প্ৰভু কৰ্ত্তা তুমি দৈৱকি কুমাৰ ।
 কোন পাপ আচৰিলো চৰনে তোমাৰ ॥
 অজ্ঞানত যদি নাথ অপৰাধি মই ।
 তাহাংক ধৰিবে প্ৰভু ওছিত নো হই ॥ ৭২

সত্য বিনে অসত্যত পাব নাহি দিলো ।
 সি কাৰণে ৰাজ্য নষ্ট মনঃ কষ্ট পাইলো ॥
 নাহিকে ৰাজ্যত কাৰ্য্য অৰন্যে চলিবোঁ ।
 সনিৰ ৰাজ্যত বৈলে জীৱন হৰাইবোঁ ॥ ৭৩
 দাকন আবেগে ৰাজা চিন্তাক বোলয় ।
 কিবা হৈবে প্ৰান প্ৰিয়ে ন পাও উপায় ॥
 বাপ ঘৰে যাহ প্ৰিয়ে মই পষোবন ।
 ভ্ৰমিয়া সনিৰ ভোগ কৰোঁহো খন্দন ॥ ৭৪
 ললাতৰ ক্লেশ বিধি কৰে অবসান ।
 তেবে পুনৰ্বাৰ প্ৰিয়ে হৈবে দৰিসন ॥
 বিজন অৰন্য মাঝে সিংহ বাঘ ঐৰি ।
 ৰজাৰ জিয়াই কেনে হৈবা বনাছাৰি ॥ ৭৫
 কণ্টক কাননে তোৰ স্নেহমল কায় ।
 কেমনে বজ্জিবি কল্প সহন নজায় ॥
 মাত্ৰ বাপ ঘৰে বাটকৈ থাকা এহি ক্ষন ।
 ভাগ্য যদি থাকে পুন হইবে মিলন ॥ ৭৬
 হেন শুনি বৰনাৰী পৰি চৰনত ।
 কি কহিলা প্ৰানেশ্বৰ নোহয় যুগুত ॥
 সুখহোঁক দুঃখহোঁক নীজ কৰ্ম্ম ফল ।
 পতি বিনে অবলাৰ আছে কি সম্বল ॥ ৭৭
 কায়াৰ লগত যেন চায়াৰ গমন ।
 চৰন সেবিবো দাসি থাকি অমুক্ষন ॥

আপদ বিপদে নাৰী স্বামীক তেজয় ।
 প্রতিব্রতা ধৰ্ম্ম তাৰ কিমতে থাকয় ॥ ৭৮
 আপোনি সৰ্ব্বজ্ঞ নাথ নকৰা নৈবাশ ।
 অবন্যতো ধিক মোৰ পিত্ৰি গৃহে বাস ॥
 তোমাৰ চৰনে দেৱ এহি ভিক্ষা কৰোঁ ।
 লগতে নিয়োক দাসি দাস্তে তুন ধৰোঁ ॥ ৭৯
 যদি চাৰি জাস নাথ গলে দিবো কাতি ।
 এহি বুলি কান্দিবে লাগিলা চিন্তাসতী ॥
 কঠৰো নোলাৱে আতি বাক্য গদ গদ ।
 দাকন শোকত নৃপ হিয়া ভেদি লস্ত ॥ ৮০
 সাবতি ধৰিয়া স্নেহে কোলাত বসাইলা ।
 থাকিওক বুলি কত মতে বুজাইলা ॥
 একো মতে নোয়াৰি কৰিবে চিত থিব ।
 আদেস দিলন্ত পাছে দুঃখিত অন্তৰ ॥ ৮১
 বস্ত্ৰ দিয়া কাঠা এক কৰোঁ গুনৱতী ।
 তাৰ মাখে ধন বস্ত্ৰ বাখা শীঘ্ৰগতি ॥
 আপদ বান্ধৱ ধনে সহাই কৰিব ।
 বস্ত্ৰ মাখে থাকিবন্ত কেহো ন জানিব ॥ ৮২
 যাদৱ বদতি হেৰা ধৰ্ম্মৰ নন্দন ।
 অনন্তৰে কাঁঠা এক কৰিলা নিশ্চান ॥
 বহুমূল্য অল্ল ভাব কাঙ্ছনৰ মনি ।
 হীৰা মৰকত দিয়া গঠিলন্ত বানী ॥ ৮৩

তদন্তৰে ভৈলা আসি বজনী উদিত ।
 আকাসত পূৰ্ণ চন্দ্ৰ কৰিছে সোভিত ॥
 স্তূৰ্ণিশ্ৰল চন্দ্ৰ মাৰ চাৰি পাষে বেঢ়ি ।
 লক্ষ কোটি তাৰাগনে প্ৰকাশে আবৰি ॥ ৮৪
 আইশ প্ৰানেশ্বৰী বুলি গৃহ বাজ ভৈল ।
 কাঁঠা মাথে কৰি চিন্তা লগতে লৰিল ॥
 নিশবদে যাস্ত চলি ভাৰ্য্যাৱে সহিত ।
 নগৰ উতৰ ভাগে পশিলা বনত । ৮৫
 নিদাকন বিধি কৈলা শনি দুৰাচাৰি ।
 ৰাজানাশ বনবাস সঙ্কে লৈয়া নাৰী ॥
 শাৰি শাৰি বৃক্ষ আৰু তৃনলতাচয় ।
 তাৰ মাজে ধিবে ধিবে যাস্ত মহাশয় ॥ ৮৬
 অনেক এৰাইল আৰু বন উপবন ।
 তাত পাছে যিবা ভৈল শুনা সৰ্ব্বজন ॥
 ভয়ংকৰ নদি খান তথাতে দেখিল ।
 মেঘে যেন গৰ্জে শুনি জলৰ আশ্ফাল ॥ ৮৭
 সাগৰ সংকাষ সেহি নদি খান বহে ।
 কি মতে হৈবোঁহো পাৰ চিন্তা কৰি বহে ॥
 বৃক্ষ তলে বসি ৰাজা বিষাদ কৰয় ।
 হাঁয় মোৰ ভাগ্যে কত জাতনা আছয় ॥ ৮৮
 পথশ্ৰমে শ্ৰান্ত মহা সৰিৰ বিকল ।
 সনিৰ মায়াতে জানো এবেসে থেকিল ॥

ভগ্ননৌকা লৈয়া এক বৃদ্ধ যে কান্দাৰি ।
 আসিয়া বাজাক কহে বচন চাতুৰি ॥ ৮৯
 কিবা নাম কৈত বাস কহ সবিশেষ ।
 কাৰ নাৰী চুৰি কৰি পলাইবাক ছাষ ॥
 বাজা বোলে মোৰ নাম শ্রীবৎস আছিল ।
 প্রাগ্দেশ অধিকাৰি আমাকে কৰিল ॥ ৯০
 দৈবকোপে রাজ্য মোৰ ভৈল নষ্ট প্রায় ।
 সি কাবনে বনে আসেঁ। সহিত ভৰ্ঘ্যায় ॥
 কান্দাৰি বোলন্ত যদি হোৱ নৰেশ্বৰ ।
 কৈত গৈল ইন্ত বন্ধু কৈত মন্ত্ৰিবৰ ॥ ৯১
 হেন শুনি কহে বাজা বিষাদ অন্তৰে ।
 আপদ কালত ভাতৃ বন্ধু পৰিহৰে ॥
 সিসব কথাত তোৰ কিবা প্রয়োজন ।
 পাৰ কৰি দেহ যদি পাবে কিছু ধন ॥ ৯২
 কান্দাৰি বোলয় সত্য শুনা নৰপতি ।
 অতি জিৰ্ণ নৌকা হোৱে তয় পাওঁ অতি ॥
 খুদ্ৰ নোহে নদি এহি পানি বৰ ধাৰ ।
 যদি পাৰ কৰেঁ। তেবে দুই তিনি বাৰ ॥ ৯৩
 অন্য জন হৈলে আমি পাৰ নাহি কৰেঁ। ।
 তোমাৰ দুৰ্গতি দেখি সহিবে নোয়াৰো ॥
 হেন জানি মহাৰাজা আছে সদুপাই ।
 মাল বস্তু যিবা থাকে দিয়োক পথাই ॥ ৯৪

ইথানতে বসি বজা থাকিওক চাই ।
 পুনৰ্বাৰ নৌকা আনি লৈয়াজাবো মই ॥
 কান্দাৰিৰ বানি শুনি শ্ৰীৰংস নৃপতি ।
 কাঁঠাখান নাৱে তুলি দিলা হৰ্ষমতি ॥ ৯৫
 কাৰ্য্য সিদ্ধি কৰি সনি নাও বাহি গৈল ।
 ইপাৰত থাকি দুই দেখিবাক লৈল ॥
 বনপৰ্ব্ব মধুৰ অমৃত ইতিহাস ।
 যাহাৰ শ্রবনে পাপ হোৱন্তু বিনাশ ॥ ৯৬
 পৰম অবোধ আমি দ্বিজ শিশুমতি ।
 দোষ নধৰোক কৰেঁ। সবাকৈ মিনতি ।
 কেশৱৰ লিলা ইটো কৰিওক পান ।
 পদ ছন্দে বিবছিলোঁ শ্ৰীৰংস আশ্ৰয় ॥ ৯৭

শ্ৰীকৃষ্ণ বদতি শুনা ধৰ্ম্ম নৃপমনি ।
 তদন্তৰে যি কৰিলা সনি মহামানি ॥
 একে একে কহিবোহোঁ তোমাৰ গোচৰ ।
 পান কৰি তৃপ্তি হোক চাৰি সহোদৰ ॥ ৯৮
 যেতি খনে কাঁঠাতুলি নাৱত দিলন্ত ।
 কভোহুৰ গৈয়া নাৱ অদৃশ্ব ভৈলন্ত ॥

নাহি কন্তু পানি তৈত স্কন্ধ বালিময় ।
 শুবধ ভৈলন্ত যেন সঁপোন দেখয় ॥ ৯৯
 তেবে জানিলন্ত ইতো সনি মায়াধাৰি ।
 ছল কৰি নিলে মোৰ সব ধন হৰি ॥
 হাত হস্তে নিলে কাঢ়ি সনি দুৰাচাৰ ।
 ধিক মোৰ জীৱনত ধিক সতবাৰ ॥ ১০০
 সান্ধাতে দেখিলা চিন্তা শনিৰ ছলনা ।
 ভয়তে কাৰ্প্য অঙ্গ সহজে ললনা ॥
 মনে খেদ কৰি বাজা কাননে ভ্ৰময় ।
 কটক কাননে চিন্তা স্কুমল কায় ॥ ১০১
 মন্দাৰ ফুলিছে যেন বসন্ত কালত ।
 হেনমতে কধিৰ বহয় শৰীৰত ॥
 স্কন্ধ উদয়ে চিন্তা চাহিয়া দেখিল ।
 সোকৰ অগনি আৰু দুগুনে জলিল ॥ ১০২
 উছুপী উছুপী কান্দে চিত নোহে সান্ত ।
 নেত্ৰৰ লোতকে সৰ্বৰ গাৱ বহি যান্ত ॥
 তিন দিন তিনি ৰাতি হেন মতে গৈল ।
 নাহি অন্ন পানি ফল মূলকো হৰিল ॥ ১০৩
 সেহি বন এড়ি যান বনত চলিলা ।
 কতো দুৰ জাস্তে এক সৰোবৰ পাইলা ॥
 দেখিলন্ত আৰু তৈতে স্কফল বদৰি ।
 তাহাকো আনিলা বাজা নিজ বস্ত্ৰে ভৰি ॥ ১০৪

সৰোবৰ জলে দুয়ো স্নান কৰিলন্ত ।
 হৰিক স্মৰি সেহি ফল ভুঞ্জিলন্ত ॥
 স্নান জলপান কৰি কিছু শান্ত ভৈলা ।
 বৃক্ষতলে বসি চিন্তা নিদ্রা আকৰ্ষিলা ॥ ১০৫
 সেহি সৰোবৰ হস্তে মৎসজীবি এক ।
 কান্ধে জাল লৈয়া আসে দেখিলন্ত তাক ॥
 দাক দিয়া বোলে ৰাজা স্ননাহে ধীবৰ ।
 তিন দিন তিন ৰাতি আছেঁ অনাহাৰ ॥ ১০৬
 একখানি মৎস যদি দেশ দয়া কৰি ।
 ক্ষুধাত বিকল তনু বুঝি প্ৰাণে মঁৰি ॥
 ৰাজাৰ বচনে সিতো মৎসজীবি জন ।
 একথিৰে নিৰিখন্ত দোহৰো বদন ॥ ১০৭
 মৎস নাহি মিলে দেখা কি দিবো তোমাক ।
 পালতি আসিছেঁ হেৰা ঘৰে জাইবাক ॥
 ৰাজা বোলে বাপুহেৰা মোৰ বাক্য ধৰা ।
 ইবাৰ উথিব মৎস বিলম্ব নকৰা ॥ ১০৮
 মোক কিছু দিবা আক ঘৰে লৈয়া জাইবা ।
 পুত্ৰ পৰিয়াল সৈতে মহাস্থখে থাইবা ॥
 সাধক পুৰুষ মানি জালতুলি লৈলা ।
 তিৰত থাকিয়া ৰাজা আদেস কৰিলা ॥ ১০৯
 তাল বেতালক ৰাজা স্মৰণ কৰয় ।
 থেৱা দিয়া জাল সিতো ধিবৰে পাতয় ॥

কতো বেলি থাকি পাছে জাল তুলিলেক
 জালত উথিলা বড় মৎস যে অনেক ॥ ১১০
 দেখি ধিবৰৰ মনে আনন্দ অপাৰ ।
 বজাৰ চৰনে পৰি কৰে নমস্কাৰ ॥
 তৈবহস্তে এক গোট মৎস বাছি লৈল ।
 দন্ধ কৰিবাক লাগি বাণী হাতে দিল ॥ ১১১
 বাণী বোলে প্ৰাননাথ উছিত হোৱয় ।
 মিন পোৰা খাইলে শনি তুস্ত বুলি কয় ॥
 অনন্তৰে গৈয়া বাণী মৎস পুৰিলন্ত ।
 বৃক্ষতলে বসি ৰাজা নিদ্রিত ভৈলন্ত ॥ ১১২
 পোৰা মৎস দেখি বানি খেদ কৰে মনে ।
 হুপিতি নোহন্ত যাৰ সতেক বেঁজনে ॥
 সৰ্ব্ব চূচ্য লেহ্য পেহ্য ভোজন অমৃত ।
 হেন জনে দন্ধ মিন দিবোহেঁ কি সত ॥ ১১৩
 সৰোবৰে নামি চিন্তা মিনক প্ৰক্ষালে ।
 হস্ত হস্তে গৈলা মৎস অগাধ সলিলে ॥
 অনেক খুজিয়া বানি মৎসক ন পাইল ।
 ধৰণীত পৰি কান্দে হৈয়া বিয়াকুল ॥ ১১৪
 কি বোল বুলিবো আবে ৰাজা খুধাতুৰ ।
 জানো যে বোলন্ত পাছে কৰিছ চতুৰ ॥
 ধিক মোৰ জীৱনত ধিক সত বাটৈ ।
 স্বামীৰ এতেক দুঃখ নয়ন গোছৰে ॥ ১১৫

জলে জাম্প দিৱেঁ। কিবা অগ্নি জালি মৰেঁ।
 পাষানতো ধীক প্ৰান কোন হেতু ধৰেঁ। ॥
 পোৰা মাছ বাছে হেন কৈতয়াছ স্তনি
 কিমতে বিচ্ছাস কৰিবন্ত নৃপমণী ॥ ১১৬
 দাক্ষণ সোকত কান্দে হিয়ে মুক্তি হানি।
 ধৰিবে নোয়াৰে প্ৰান সহজে বমণী ॥
 ৰাজা আসি বোলে প্ৰিয়ে ক্ষুধা পাইল বড়।
 মিন পোৰা দেহ চিন্তা বিলম্ব নকৰ ॥ ১১৭
 হেন শুনি ৰাণি শোকে নধবন্ত হীয়া।
 উছুপী উছুপী কান্দে গালে বস্ত্ৰ দিয়া ॥
 কিবা দিবো প্ৰাননাথ মোৰ কৰ্ম্মদোষে।
 পোৰা মৎস হেৰুয়াইলো সৰোবৰে সেষে ॥ ১১৮
 ৰাজা বোলে বুঝি কান্দ ইহাৰ কাৰন।
 নাজানহ দুস্ত শনি কৰিছে দংসন ॥
 আত অনন্তৰে স্তনা ধৰ্ম্মৰ তনয়।
 আকাশৰ পৰা শনি বাক্য প্ৰহাৰয় ॥ ১১৯
 স্তন ঐৰে নৰাধম অধম দুৰ্জন।
 হৰিলোহো মৎস আমি সূৰ্যৰ নন্দন ॥
 আমি চোত লক্ষ্মী বৰ কহিলা ভূপতি।
 কৈত গৈল লক্ষ্মী তোৰ কহ পাপমতি ॥ ১২০
 সত্যবাদি জিতেন্দ্ৰীয় জানি তোৰ থানে।
 কৰিলি বিচাৰ হেন কাৰ সহে প্ৰানে ॥

তেবেষে জানিবি কিছু পৰিচয় দিবোঁ ।
 ৰাজ্য নাসি বন মধ্যে কত কি কৰিবোঁ ॥ ১২১
 ত্ৰেতাযুগে অবতাৰ পুৰ্ণ ৰামচন্দ্ৰ ।
 ভৰতক ৰাজ্য দিলো কৰিয়া প্ৰবন্ধ ॥
 ভাৰ্য্যা সমে খেদাডিলো পঞ্চ বতী বনে ।
 হৰিনিলে তৈতে সীতা দুৰ্জয় ৰাৱনে ॥ ১২২
 ৰাজ্য ধন স্বামী হেৰাই আমাৰ মন্ত্ৰনে ।
 সয়ং লক্ষ্মী সীতা গৈল অশোক কাননে ॥
 মোক অৱহেলি ইন্দ্ৰ স্বৰ্গ অধিকাৰি ।
 কত কাল ৰহিলন্ত ভগঅংগ ধৰি ॥ ১২৩
 আমি অগ্নজনে তুমি পৃথিবী ইশ্বৰ ।
 ইহাৰ উছিত শাস্তি ভুগিবি পামৰ ॥
 পৰ্বত নৃপতি কন্যা মেনকা নন্দিনী ।
 দক্ষ যজ্ঞে দেহ ত্যাগ মহেস ঘৰিণী ॥ ১২৪
 মোৰ সহে বিসম্বাদে আপুনি শ্ৰীহৰি ।
 কাতিলে মন্দাকি শিলা কুমি ৰূপ ধৰি ॥
 গনেশৰ মুন্দ পাত হস্তিৰ যোবন ।
 সৰ্ব্ব ঘতে ঠিতি মোৰ সৰ্ব্বত্ৰে গমন ॥ ১২৫
 দৈত্য বৎসে বলিৰাজ ভৈলা মহা দৰ্প ।
 পাতালে কৰিলো বন্দি নাশ কৰি গৰ্ব্ব ॥
 সিংহাসনে শ্ৰেষ্ঠ বুলি লক্ষ্মীকে মানিলি ।
 কপতাচৰন কৰি মোক লাজ দিলি ॥ ১২৬

মোত দোষ নাহিকন্তু নিজে ভৈলি নাশ ।
 কৈত আছে লক্ষ্মি তোৰ বিচাৰিয়া চাস ॥
 একদৃষ্টে চাস্ত বাজা সভয় অন্তৰে ।
 চঞ্চল ভৈলন্ত বাণী শব্বিৰ শিহবে ॥ ১২৭
 অলক্ষিতে প্ৰহাৰন্ত বাক্যবান চয় ।
 ওপৰত চাস্ত বাজা কিছু নেদেখয় ॥
 তৈৰহন্তে অন্তৰিয়া অন্য বনে গৈলা ।
 কহিবোহো অনন্তৰে যেন মত ভৈলা ॥ ১২৮
 স্নানিলন্ত য়েবে ক্ৰোধ সনিৰ বিস্তৰ ।
 অবলা হৃদয় অতি নাহি হয় ঠিৰ ॥
 নানা ঠান ভ্ৰমিলন্ত পৰ্বত কানন
 প্ৰবেশ ভৈলেক পাছে ছৈত্ৰধ্বজ বন ॥ ১২৯
 গ্ৰিস্ম কালে অতিশয় ববিৰ কিবন ।
 কাতৰ হৃদয়ে চিন্তা কৰে নিবেদন ॥
 দিব্য সরোবৰ জল পদ্বী বিকষিত ।
 স্নান কৰেঁ। এহি ঠানে আছোঁহো ক্ষুধিত ॥ ১৩০
 হেন শুনি উভয়ে কবন্ত তৈতে স্নান ।
 ইন্তগুৰু তৰ্পণ কৰিলা সমাধান ॥
 বিচাৰি আনিলা তাত সুফল বদৰি ।
 তাহাংক ভুঞ্জিলা দুই শ্ৰান্তি দুৰ কৰি ॥ ১৩১
 বৃক্ষতলে বসি বাজা যোৰনিন্দ্ৰা ভৈলা ।
 স্বামীৰ কাষতে বাণি বসিয়া বহিলা ॥

স্বামীৰ চৰণ সেবি থাকিয়া সুন্দৰি ।
 কতক্ষণে নিদ্ৰা গৈয়া বৈলা বৰনাৰী ॥ ১৩২
 হেন মতে বহিলন্ত ঘোৰ নিদ্ৰে পৰি ।
 নজানিলা আৰু কত আছে বিভাবৰি ॥
 অনন্তৰে সূৰ্জদেব অন্তগত ভৈলা ।
 ঘোৰ অন্ধকাৰ কৰি কানন ঢাকিলা ॥ ১৩৩
 বাঘ, সিংহ পালে পালে কৰন্ত ভ্ৰমণ ।
 খেতৰ খেটবীকতো বিকত দমন ॥
 বৃগেন্দ্ৰ গজেন্দ্ৰ আৰু ভালুক গন্দাৰ ।
 ঝাকে ঝাকে বিহাৰন্ত পশু ভয়ঙ্কৰ ॥ ১৩৪
 তাসম্বাৰ ঘোৰশব্দে চমকি উঠিলা ।
 দুই হস্তে বাণিক যে সাবতি ধৰিলা ॥
 দৰসনে ভয়পান্ত শ্ৰীৰংস নৃপতী ।
 মনত বোলন্ত বন্ধা কৰঁ। যদুপতি ॥ ১৩৫
 নমো নমো বলি দৰ্পহাৰি চক্ৰধাৰি ।
 নমস্তে নৃসিংহৰূপী অস্ত্ৰৰ সংহৰি ॥
 কৃপাকৰা দিননাথ কৰুনা নিধান ।
 ইহেন সংকতে নাথ কৰঁ। পৰিত্ৰান ॥ ১৩৬
 গোবিন্দ গোপাল গদাধৰ বমাপতি ।
 সন্মুখ বিপদে মোক বাখিয়ো সস্ত্ৰতি ॥
 মাধৱ মুকুন্দ মধুসোদন মুড়াডী ।
 নমস্তে নৃসিংহমূৰ্তি হিৰণ্যবিদাৰি ॥ ১৩৭

দয়াময় হৰি তুমি অগতিৰগতি ।
 নিজগুণে ৰাখিয়োক ওহে জগত পতি ॥
 স্তবেতুস্ত হৈয়া পাছে দেৱ চক্ৰপাণী ।
 ভয় নাহিকস্ত বুলি ভৈলা দৈববাণী ॥ ১৩৮
 থাকিয়োক অৰণ্যত নিৰ্ভয় অন্তৰ ।
 কতদিন অস্তেহৈবা ৰাজ্যৰ ইন্দ্ৰ ॥
 সেহি বেলা দিনমণি প্ৰভাত আকাশে
 সুবৰ্ণ কিৰণ ঢালি কানন প্ৰকাশে ॥ ১৩৯
 অভয় দিলস্ত হৰি থাকি বিমানত ।
 ধিৰে ধিৰে জাস্ত ৰাজা ঘোৰ অৰণ্যত ॥
 শাল ভাল তমাল চন্দন দেবদাৰু ।
 খেজুৰ বদৰি বৃক্ষ পাবলী অগৰু ॥ ১৪০
 আম জাম কঠাল তাম্বুল নাৰিকল ।
 কদম্ব শীৰ্ষ কতো মানাযাতি ফল ॥
 মনুষ্য দুৰ্গম ঠান কেবলে দুজন ।
 পঞ্চবতী বনে যেন শ্ৰীৰাম লক্ষ্মন ॥ ১৪১
 দিৰ্ঘি সৰোবৰ কত আচস্ত প্ৰকাশি ।
 ফুলি আছে পদ্ম ফুল যেন চন্দ্ৰ মুখি ॥
 চাম্পাঁ নাগেশ্বৰ কাতা হোস্ত প্ৰস্ফুটিত ।
 গোলাপ মালতি যাঁতি কৰ স্তমোভিত ॥ ১৪২
 নন্দন কানন যেন দেখি মনোহৰ ।
 হালি জালি ক্ৰিবা কবেসমে পবনৰ ॥

মালতিৰ গন্ধে বত মধুকগণে ।
 পাঙ্ক স্তবে গীত গান্ত কোকিল স্তজনে ॥ ১৪৩
 বাজহংস ঝাকে ঝাকে কেলি কৰে জলে ।
 জাহাক প্রশংসা কৰে অমৰ সকলে ॥
 যথাত আচস্ত মহা সিদ্ধ মুণিগণ ।
 দৰ্শনে আনন্দ বৰ শ্রীবৎস ৰাজন ॥ ১৪৪
 সেহি বনে চৈত্ৰ ধজ মুনিৰ আশ্রম ।
 কত কাল বহিলন্ত কৰিয়া বিশ্রাম ॥
 স্তনিওক হৰি কথা কত কাল জিবা ।
 হৰিক নভজি অস্তে মৰকে পৰিবা ॥ ১৪৫
 ধন জন মবনে সকলো বৈবেপৰি ।
 কেৱল জাবেক মাত্ৰ সঙ্গি কিছু খৰি ॥
 তাংক ঘোৰ অগনিত কৰিবন্ত চাই ।
 সমনে সদনে মাত্ৰ হৰিষে উপাই ॥ ১৪৬
 সময় থাকন্তে হৃদে চিন্তিয়োক কাম ।
 স্তখে দুঃখে নচাৰোক ৰামকৃষ্ণ নাম ॥
 বনপৰ্ব মধুৰ অমৃত ইতিহাস ।
 যাহাংক শ্ৰবণে কলুষ হোৱে নাস ॥ ১৪৭
 পৰম অজ্ঞানী মই দিজ শিশু মতি ।
 নজানোহো পদ চন্দ নজানো মিনতি ॥
 চিদানন্দ ময়ি দেবী কমল লোচনী ।
 দৰিদ্ৰতা বিনাসিনী বিষ্ণুৰ ঘৰিণী ॥ ১৪৮

মহালক্ষ্মী হৰি পূয়া বাঞ্ছা কৰি মনে ।

দ্বিজ চাকচন্দ্রে ভনে চিন্তি নাৰায়নে ॥ ১৪৯

কাঠুৰিয়া গৃহে ৰাজ্যৰ চিঠি ও চিন্তা হৰণ ।

অঁত অনন্তৰে সুনী কোঁৰবৰ পতি ।

বুলিবে লাগিলা ৰাজ্য চিন্তা ৰাণী প্রতি ॥

যতেক কহিলে শনি যথার্থ ফলিলে ।

ৰাজ্য নাশ বনবাস মনস্তাপ দিলে ॥ ১৫১

অন্তৰে জলিছে প্ৰিয়ে কোন ঠানে যাব ।

নিজ কৰ্ম্মার্জিত পাপ অৱসো ভুঞ্জিব ॥

আমাৰ কুদিন ভৈল নোহয় খন্দন ।

নহে কিয় দন্দ কৰি আসিব দুজন ॥ ১৫২

ভাল মন্দ দোষ যত জানে গদাধৰ ।

আমাৰ একান্ত ভাব তাঁহাৰ ওপৰ ॥

যুগল চৰণে ভক্তি থাকোক সম্প্ৰতি ।

নিজ ভাগ্যে সুখ দুঃখ কি দোষ ত্ৰিপতি ॥ ১৫৩

সদা চিন্তা কৰি ৰাজ্য অৰণ্যে ভ্ৰমন্ত ।

ফল মূল থাস্ত কতো উপবাষে যাস্ত ॥

ধৰ্ম্ম কৰ্ম্ম স্তম্ববন্তে ক্লেশ বৰ পাই ।

হেন মতে সপ্ত বৰ্ষ দিন অন্ত যাই ॥ ১৫৪

পূর্ববর্তে ফল মূল তথাত নপাস্ত ।
 অবণ্য তেজিয়া রাজা নগবত যাস্ত ॥
 নগর দক্ষিণ দিগে প্রবেশ করিলা ।
 সত সত গৃহ তৈতে পথত দেখিলা ॥ ১৫৫
 কাথুরিয়া লোক সেহি কানন নিকতে ।
 কাষ্ঠ বেচি পোষ'যাস্ত পুত্র নাৰি সৈতে ॥
 আশ্রয়ক মনে রাজা আগ বাঢ়ি যাস্ত ।
 দেখন্তে আচ্ছাদ বাক্যে পুচন্ত তরিত ॥ ১৫৬
 কৈব হস্তে আসি আছাঁ তুমি মহামতি ।
 আশ্রয় বিহীন জনো কহা শীঘ্রগতি ॥
 বসি বাক লাগি আনি দিলা কুসাসন ।
 কহন্ত নৃপতি বসি নিজ প্রয়োজন ॥ ১৫৭
 মোর সম দুঃখিজন নাহি ত্রৈলোক্যত ।
 ফল মূল ভুঞ্জি আমি ভ্রমিলো বনত ॥
 আছিলো উত্তম জন সকলো নাসিলেঁ ।
 অদৃষ্টর পাকে পৰি বনবাসে আইলো ॥ ১৫৮
 সঙ্গে মাত্র ভাৰ্য্যা মোর সুনিয়ে আতাই ।
 তোমাৰা কবহ দয়া তেবে বন্ধা পাই ।
 অনাহাবে কন্ত পায় আসিলো ইথায় ।
 দুঃখি জন প্রতি দয়া করিবে যুরায় ॥ ১৫৯
 রাজার কাকণ্য সুন দিয়া উপজিলা ।
 থাকিয়োক বুলি সবে আচ্ছাদ করিলা ॥

আমা সাব সঙ্গে কাষ্ঠ প্রত্যহ আনিবা ।
 নিজ কর্মে থাকি কিছু কস্ত নাহি পাবা ॥ ১৬০
 তাসম্মা'র বাণী সুনি নৃপতি থাকিলা ।
 ভাল বুলি এহি হোক উছিত কহিলা ॥
 অনন্তবে সেহিথানে থাকি দুইজন ।
 বহিলা গুপ্তে বাজা নীৰানন্দ মন ॥ ১৬১
 প্রতিবাসি নাহি যত গ্রামত আছিল ।
 চিন্তাব বিনয় বাক্যে সবে বস ভৈলা ॥
 হিতবাক্য শাস্ত্র কথা কবান্ত শ্রবন ।
 সুনি আনন্দিত হোন্ত যত নাৰিগণ ॥ ১৬২
 চতুর্পাশে বামাগণে আবরি থাকয় ।
 তাৰাব মাজত যেন চন্দ্রমা সোভয় ॥
 উথিয়া প্রভাতে যত কাঠুৰিয়াগন ।
 নৃপতিক দাক দিয়া বোলে যাওঁ বন ॥ ১৬৩
 তাসম্মা'র সঙ্গে বাজা কবন্ত গমন ।
 প্রবেস ভৈলেক গৈয়া কান্ধব কাবন ॥
 কান্ধ কাটি বোজা বোজা কৰিয়া বন্ধন ।
 ফল মূল খুজিবে লৈলন্ত ঘোব-বন ॥
 হেন দেখি শ্রীবৎস মনত কৰি সাব ।
 বাছি বাছি লরে সব কান্ধ চন্দ্র'নব ॥
 সাবিহুয়া চলিজান্ত কান্ধ সাজি কৰি ।
 নৃপতিও জান্ত চলি লৈয়া যত খৰি ॥ ১৬৪

বজাৰত কাশ্ব বিকি সবে লৈলা ধন ।
 কেহোবা বিচাৰি লৈল খাদ্য প্ৰয়োজন ॥
 চন্দনৰ খৰি লৈয়া শ্রীবৎসৰাজন ।
 বেছিবাক যাস্ত পাছে বনিক সদন ॥ ১৬৬
 দিব্য সাৰ চন্দনৰ দেখি সদাগৰ ।
 উচিত গনিয়া মূল্য দিলন্ত সত্বৰ ॥
 তক্ষা দুই চাৰি বাজা কাশ্ব বেছি পাইলা ।
 ভাল ভাল খাদ্য যত সামগ্ৰি কিনিলা ॥ ১৬৭
 আতব তন্দুল আৰু মণ্ড যত ছিনি ।
 শাক মৎস তৈল্য আদি লৈলা ভাল জানি ॥
 অনেক উত্তম দ্ৰব্য আনি নৰপতি ।
 গৃহত যোগাইল নিয়া চিন্তাবাগী প্ৰতি ॥ ১৬৮
 আৰু কহিলন্ত বাজা মধুব বচন ।
 কাথুৰিয়া লোক সব কৰোঁ নিমন্ত্ৰণ ॥
 সন্তোষ ভৈলন্ত স্থনি চিন্তা পতিব্ৰতা ।
 অন্নান বদনী বামা সদা হৰ্ষযুতা ॥ ১৬৯
 বন্ধন কৰন্ত বাগী বিবিধ প্ৰকাৰ ।
 স্নান অস্ত্ৰে বাজা আসি দেখিলা সত্বৰ ॥
 কাথুৰিয়া লোক তৈতে ষতেক আছিল ।
 ভোজন কৰিবে লাগি মাতিয়া আছিল ॥ ১৭০
 স্নান সিহে দেশ আনি অন্ন যে বেঞ্জন ।
 ভোজনে ভূপতি ভৈল সবাৰ মন ॥

পিয়ুষ সমান অন্ন ভুঞ্জি সৰ্ব্বজন ।
 ধন্য ধন্য কৰি যাস্তু কাঠুৰি ভবন ॥ ১৭১
 মিষ্ট বাক্যে সবাহাঙ্কো দিলন্ত বিদাই ।
 পাছতে ভুঞ্জয় নৃপ হস্তচিত্ত হই ॥
 হেন মতে স্নেহে দুখে আচস্ত তথাত ।
 শুনিয়োক কুরূপতি লিখন ললাত ॥ ১৭২
 বানিজ্য কাৰণে এক আসি সদাগৰি ।
 দৈবেতে আটক ভৈল ঘাটে তাৰতৰি ॥
 হথাং কাৰে নৌকা তান লাগিলা বাল্লিত ।
 হাহাকাৰ কৰে সাধু যেন বজ্জ ঘাত ॥ ১৭৩
 হেনকালে দেখা হেৰা দৈৱৰ ঘটন ।
 গ্ৰহবিপ্ৰবেসে সনি দিলা দৰশন ॥
 কাঁধে পাঁজি পুথি লৈয়া দৈবগাঁৱ বেশ ।
 সাধুৰ মঙ্গলবৰ্তা কহন্ত অসেব ॥ ১৭৪
 কিবা দুখে কান্দা হেৰা স্থিৰ কৰা মন ।
 হেন বা বিপদ তোৰ ভৈল কি কাৰন ॥
 আদিত্যাদীগ্ৰহা সৰ্ব্বৈ কিছু নাহি দোষ ।
 বৰিস্ত সনি মাত্ৰ কৰন্ত আক্ৰোধ ॥ ১৭৫
 জৈসানী আসিলা তুমি বাণিজ্য কাৰন ।
 সতি নাৰি সনি পূজা কৰিলা হেলন ॥
 ধূপ দিপ গন্ধে পুষ্পে পুজি লন্ত সতী ।
 প্ৰসাদ নলৈয়া তুমি আস সিহ্নগতি ॥ ১৭৬

হেন স্ননি নমস্কাৰ কৰি দিজনবে ।
 কহিবে লাগিলা সাধু যোৰ কৰি কৰে ॥
 অমৃত সমান শুনী তোমাৰ বচন ।
 সত্য হোস্ত তব বাক্য কৰো অন্মমান ॥ ১৭৭
 কিৰূপে নীস্তাৰ পাও এ দুখ বজনী ।
 ইহাৰ উপাই কহ ওহে দ্বিজ মণি ॥
 পুনৰপী এহদেবে কৰিবো পূজন ।
 এঘোৰ দুৰ্গতি মোৰকৰোক খন্দন ॥ ১৭৮
 ব্রাহ্ম'ন বদতি সাধু স্ননিয়ো বচন ।
 এহিগ্রামে আছে যত সতী নাৰিগন ॥
 বিনয় সম্ভাষি তাক আনিয়ো সম্প্রীত ।
 ধন পাইলে দুখীগন হৈবেক সন্মত ॥ ১৭৯
 তাহাৰ মাঝত জিবা প্ৰতিব্ৰতা নাৰি ।
 তাইৰ পৰসে স্নদ্ধ হুইবেক তৰি ॥
 পত্ৰিব্ৰতা নাৰি জাতি লক্ষ্মি অৱতাৰ ।
 অনায়াসে হেন সংকততহৈবা পাৰ ॥ ১৮০
 এতেক বুলিয়া দ্বিজ ভৈলা অন্তৰ্দ্ধান ।
 স্ননি হৰষিত ভৈল সাধু মহাজন ॥
 পাইলো পৰমতত্ত্ব দ্বিজ সমিলনে ।
 কিংকৰ দিলা আজ্ঞা হৰষিত মনে ॥ ১৮১
 কান্থজিবি নাৰিগণ আনিবে লাগয় ।
 ঘতেক কহিল দ্বিজ মোৰ মনে লয় ॥

বিনয়ে সস্তাষি মোৰ কহিবা মিনতি ।
 জ্বিবা লাগে তাক্ক দিয়া কৰিবোঁ সম্প্রীতি ॥ ১৮২
 আদেশ শুনিয়া দূত গৈল সীম কৰি ।
 আনিলে অনেক বামা তুতি ভক্তি কৰি ॥
 হৰিশ অন্তৰে দৰিদ্ৰৰ নাৰিগন ।
 চলিজাস্ত ঘাটে জৈত আছে মহাজন ॥ ১৮৩
 সেউতি, মালতি, হিৰা, কাদম্বী কেসৰী ।
 জসোদা, বিমলা আসে বেশ ভূষা কৰি ॥
 লিলারতি কলারতি কেতকী সুন্দৰী ।
 লয়লাষে জাস্ত যত কুলরতী নাৰি ॥ ১৮৪
 দালিমি বুকুলি বামা নাৰি হিবমতি ।
 অনেক যুবতি আসে বিনে চিন্তা সতী ॥
 আথে বেথে নাৰিগণ পৰশ কৰিলা ।
 নলবিলা নৌকা যেন পৰ্ব্বত অচলা ॥ ১৮৫
 মিচা মাতে জানি লোহো ধূত দ্বিজবৰ ।
 কিংকৰকপুছে কথা ইহাৰ উতৰ ॥
 অক কি আচস্ত তৈত কাথুৰিয়া নাৰি ।
 আছে কি না আছে দেখি আস শীঘ্র কৰি ॥ ১৮৬
 এক নাৰি আছে ঘৰে দূত বুলি লস্ত ।
 স্বামী আজ্ঞা নকৰিলে নিচ্ছয়ে নাসস্ত ॥
 কাননে গৈলস্ত স্বামী এবে নাহি ঘৰে ।
 নিষেধ কবস্ত স্বামী জাইবাক পৰে ॥ ১৮৭

শুনী মহাজন মনে কৰে উতপিত ।
 আপুনি চলিল সিতো চিন্তাৰ কাসত ॥
 গলে বস্ত্ৰ দিয়া সাধু কৰিছে কাকুতি ।
 চৰনে পসিলেঁ দেবী বক্ষা কৰা সতী ॥ ১৮৮
 অনেক কাপুৰ্ণ্য কৰি বোলন্ত বিনয় ।
 হেন দেখি নসহিল চিন্তাৰ হৃদয় ॥
 কেন মতে জাঁও মই স্বামী নাই ঘৰে ।
 নিষেধ আচন্ত মোক পৰে জাহি বাৰে ॥ ১৮৯
 গুণি ভাবি মনে চিন্তা কৰিলন্ত সাৰ ।
 কাতৰ সবনাগতে কৰিবোঁ উদ্ধাৰ ॥
 বেদ সান্ত্ৰে মুনি মুখে স্তূৰ্ণী আচেঁ আমি ।
 ইটো কৰ্ম্মে জানো দোষ নেদিবন্ত স্বামী ॥ ১৯০
 যি বোলে বোলোক ৰাজা সদ কৰ্ম্ম লাগি ।
 চৰনে ধৰিয়া আপৰাধ লোবোঁ মাগি ॥
 সাত পাখঁ ভাবি চিন্তা মনেবিমৰিষি ।
 চলি জ্ঞান্ত সাধু সমে দেৱ কৰি সাক্ষি ॥ ১৯১
 উপনিত ভৈল যথা ঘাটে আছে তৰি ।
 ঘোৰ হাতে কহে চিন্তা প্রদক্ষিন কৰি ॥
 নিস্তে নিস্তে জানো যদি স্বামী মাত্ৰ গতি ।
 ইও যদি য়েবে মই পতিব্ৰতা সতি ॥ ১৯২
 কায়মন চিত্তে সেবোঁ স্বামীৰ চৰণে ।
 তেবে তৰি জাওক ভাহি মোৰ পৰশনে ॥

এহি বুলি চিন্তা বাণী নৌকাত ধৰিলা ।
 তেবেতো তৰণি খান কতো দুৰে গৈলা ॥ ১১৩
 দক্ষিন সাগৰে জাস্ত এড়াই নৌকাখানি ।
 জানিল মনুষ্য মোহে এহি কন্যাখানি ॥
 আক কোনো থানে যদি হেনয় হোৱন্ত ।
 ইহাংক বাখি লেলগে সংকা নাহিকন্ত ॥ ১১৪
 আস্তে বেস্তে সদাগৰী চিন্তাক ধৰিলা ।
 নৌকাত তুলিয়া শীঘ্ৰে নাৱ বাহি দিলা ॥
 শুনা যুদ্ধি স্থিৰ ভূপ দৈবেকি নকৰে ।
 তোমাতো অধিক দুখ শ্রীবৎস ৰাজাৰে ॥ ১১৫
 শুনি হেন কথা পাছে কহে কৃষ্ণ প্ৰতি ।
 অমৃত অধিক লাগে তোমাৰ ভাৰতি ॥
 কৈয়ো প্ৰভু চিন্তাৰ হইল কিবা প্ৰতি ।
 কিনুকপে বহ্নিলন্ত শ্রীবৎস নৃপতি ॥ ১১৬
 হেন শুনি বোলে হাসি যসোদা-কুমাৰ ।
 স্থনিওক মহাৰাজ সংখ্যেপ ইহাৰ ॥
 নৌকাৰ উপৰে য়েবে সাধু তুলি লৈলা ।
 মহা দুখ ভয়ে চিন্তা বিয়াকুল ভৈলা ॥ ১১৭
 কাম্পন্ত কদলি যেন প্ৰচন্দ বতাসে ।
 খলো পৰো কৰে যেন সজ্জি নাহি গাতে ॥
 কান্দিলা অনেক দেবী পূৰ্ব্ব কথা শ্রীৰি ।
 ভৎসন কৰিলা জাংক দুস্ত সদাগৰি ॥ ১১৮

খলমতি মন্দকাৰি দুস্ত মহাজন ।
 পূৰ্ব্বতো এতেক মই নজানো কাবন ॥
 নুতুনিলো স্বামী হাক কিনু মন্দ মই ।
 হেন মন্দ মতি পাপি মৰিবে যুৱাই ॥ ১৯৯
 ৰাজ্য হানি ভৈল তাতো নকৰিলো খেদ ।
 বনবাস সংকততো নভৈলা বিচ্ছেদ ॥
 দুখুনী অভাগি মই কুলক্ষণী বিনে ।
 জানো তেজিবন্ত প্ৰাণ স্বামী ঘোৰ বনে ॥ ২০০
 কোনেবা জনাব ইটো অথন্তৰ কথা ।
 হাঁয় হাঁয় নিদাকন লেখিলি বিধতা ॥
 পৰি মুচ্ছা জাস্ত চিন্তা স্বামী স্বামী বুলি ।
 অতি ভয়ে সাধু পাছে ধৰিলন্ত তুলি ॥ ২০১
 এক পাৰে বহে সাধু একোকে নমাতি ।
 আজি সপিবন্ত বুলি ক্ৰোধে চিন্তা সতী ॥
 চেতন লভিয়া ৰাণী দেখন্ত আন্ধাৰ ।
 মুখে উচ্ছাৰন্ত মাত্ৰ দেৱ গদাধৰ ॥ ২০২
 হে,-সুৰ্জ দিনপতি প্ৰনামো চৰনে ।
 তুমি দেখি আঁচা প্ৰভু আকাশ গমনে ॥
 দয়া কৰ দিননাথ দেৱ বিশ্বপতি ।
 মোৰ ৰূপ হৰি প্ৰভু দিয়ঁকু আকৃতি ॥ ২০৩
 অনেক প্ৰকাৰে স্তুতি কৰিলা বিস্তৰ ।
 তেবেতো প্ৰসন্ন ভৈলা আদিত্য ভাস্কৰ ॥

অভয় অভয় বুলি বাণি নিঃসৰিলা ।
 চিন্তা সতী ৰূপ সূৰ্জ হৰণ কৰিলা ॥ ২০৪
 স্মৰণ কৰিলে পুন পাইবা দিব্য কাস্তি ।
 কত দিন অস্তে লতি বাহা নিজ পতি ॥
 তেতিখনে ভৈল দেহা জঁসী নিৰ পাই ।
 দেখন্তে কুব্ৰতী আৰু চিনন নজাই ॥ ২০৫
 চিন্তা দেবী ৰূপ য়েবে কৰিলা হৰণ ।
 অত্যন্ত কুৰূপ দেহা ভৈলন্ত তেখন ॥
 অনন্তৰে নৌকাত বহিলা চিন্তা সতী ।
 দখিন সাগৰে সাধু জাস্ত শীঘ্ৰগতি ॥ ২০৬
 তথাত কানন হস্তে নৃপতি আসিলা ।
 শুশ্ৰূষা ঘৰ দেখি মনে বিস্ময় মানিলা ॥
 অখিৰ অবিৰ ভৈল নেদেখি চিন্তাই ।
 কৈতনো আচস চিন্তা ফুৰে গেড়িয়াই ॥ ২০৭
 কাথুৰিয়া ঘৰে ঘৰে খুজিবে লাগিল ।
 শুশ্ৰূষা ঘৰ আছে মোৰ চিন্তা কৈক গৈল ॥
 কৈতনো আচস প্ৰিয়ে দেশ সমিধান ।
 ভোক পিয়াহতে মোৰ জাই জেন প্ৰাণ ॥ ২০৮
 চিন্তা চিন্তা ৰাও বান্ধি ক্ৰন্দন কৰন্ত ।
 দাকন বিচ্ছেদ শেলে পৰি মুচ্ছা জাস্ত ॥
 অসাৰ সংসাৰ জানি মুমূষ্যৰ ভাগে ।
 পৰকাল হেতু হৰি চিন্তিবাক লাগে ॥ ২০৯

পান্দরব পাক ভ্রাতা ক্রপদজিয়াবি ।
 চক্ষুয়ে লোতক বহে পাশাক সুমবি ॥
 দুশাসন পামন্দর কন্দ যেন মত ।
 চিস্তাব সদৃস দেখি ক্রোপদি কান্দন্ত ॥ ২১০
 জানি জ্ঞানি জনে সুদক চিত্তে লোরানাম ।
 সুনির্মল হোক দেহা বোলা বাম বাম ॥

त्रिपदि ।

কাতৰ হৃদয় অতি, শ্ৰীবৎস ধৰনি পতি
নাৰিগণে জিজ্ঞাসন্ত গৈয়া ।
কহ তোৰা সমাচাৰ, কৈক গৈল চিন্তা মোৰ
অদৰ্শনে ফাতি জাই হিয়া ॥ ২১১
খুধা ভূষণ অনাহাৰ, তাতো দুঃখ নাহি মোৰ
চিন্তাৰ বিচ্ছেদে পুৰি ম'ৰো ।
মোহোৰ বন্ধৰ পাষে, ৰাজ্য তেজি বনবাসে
কোন সতে ইটো প্ৰাণ ধৰোঁ ॥ ২১২
ৰাজ্যৰ কাতৰ বাণী, নাৰিগণে কহে স্থনি
অহে খীৰ পন্দিত স্থজন ।
সদাগড়ি একজন, নৌকা কৰি আৰোহন
উপনীত বাণিজ্য কাৰণ ॥ ২১৩

দৈবেতে আপদ ঘটে, তৰণী আটক ঘাটে
হেন কপে বিধি বিড়ম্বিল ।

পাছে সেহি মহাজন, কহে আসি স্তবচন
নাৰিগণ বিনয়ে ডাকিলা ॥ ২১৪

আমি সব সঙ্গে কৰি, আছিলেঁ যতক নাৰি
আথে বেথে তৰণী চোয়াইলা ।

নচলন্ত যেবে তৰি পুনৰপি যত্ন কৰি
তোমাৰ চিন্তাই লৈয়া গৈলা ॥ ২১৫

বজ্ৰসম বাক্য শুনি, হতজ্ঞান নৃপমণী
অচেতনে পৰিলা ভূমিত ।

ক্ষমেকে চেতন পায় বোলে বাজা হায় হায়
বিধতা ডন্দিলে হেন মত ॥ ২১৬

কোননো জন্মৰ পাপে দংশীলেক কাল সাপে
ভাৰ্য্যা সঙ্গে বহিলো কাননে ।

ধনবত্ত যত আনি, সকলো হৰিলে সনি
আছিলোহো সৈষে দুই প্ৰাণে ॥ ২১৭

তাভো সাধিলিহি বাদ, ঘটাইলি পৰমাদ
আক নো কি আছে তোৰ মনে ।

চিন্তানলে তনু দহে ঘনে ঘনে শ্বাস বহে
লৱবি গৈলন্ত নদি স্থানে ॥ ২১৮

দূৰ্য্যোৰ অৰণ্য মাজে চিন্তা চিন্তা বুলি কান্দে
খুজি ফুৰে বাতুল পৰাই ।

বিসাদে তাপিত প্ৰাণ, চিন্তা বিনে নাহি আন

বৃক্ষগণে সোধে কথা জাহ্নী ॥ ২১৯

খুধা তৃপ্তা অনাহাৰ, নানা ক্লেমে নৃপবৰ

অষ্ঠি চৰ্ম্ম মাত্ৰ আচে প্ৰানে ।

ভূমি বন নানা স্থান, চিত্ৰানন্দ নামে বন

প্ৰবেশীল সুৰভি আশ্ৰমে ॥ ২২০

বিচিত্ৰ কানন শোভা সুৰা সুৰমন লোভা

বসন্তৰ সৌন্দৰ্য্য আবাস ।

নানা জাতি পশুপক্ষি, বিভোৰ আনন্দে আসি

নিৰ্ভয়ে থাকন্ত এক পাষ ॥ ২২১

সৰোবৰ মাজে মাজে কনক কমলবাজে

জাকে জাকে বাজহংস যত ।

শ্রীবৎস ধৰণীপতি দেখিলা গোমাতা সতী

ধিৰে ধিৰে গৈলা সমিপত ॥ ২২২

জিৰ্ণ বাস পৰিধান, চিন্তাযুক্ত দেখি মন

দেখি মাতা জিজ্ঞাসা কৰন্ত ।

ত্ৰিপদীৰ চন্দ ধৰি, শুনিওক কৰ্ণ ভৰি

অজ্ঞানী কবিয়ে ভনিলন্ত ॥ ২২৩

পোচন্ত স্তবভী বাপু তুমি কোন জন ।
 ঘোৰ বনে ভ্ৰমিফুৰা কিসৰ কাৰণ ॥
 হেন শুনি শ্ৰীৰংস কৰিলো নিবেদন ।
 আমাৰ দুৰ্গতি মার নজায় বৰ্ণন ॥ ২২৪
 শ্ৰীৰংস আমাৰ নাম অবনিৰ পতি ।
 কৰিছে শনিযে মোক হেনয় দুৰ্গতি ॥
 পিতৃৰাজ্য প্ৰাণ্যদেশ কৰিলো পালন ।
 কত কালে ভৈল আসি বিপদ কাৰণ ॥ ২২৫
 বিচাৰ কৰিলো আমি ন্যাযশাস্ত্ৰ ধৰি ।
 বিপৰিত বুঝি শনি ভৈল মোৰ ঐৰি ॥
 ৰাজ্যভাৰ সকলো কৰিলে শনি নস্ত ।
 ভাৰ্য্যাৰ সহিতে পাছে পশি অৰণ্যত ॥ ২২৬
 আসেস ক্লেশতে বনে বজ্জি দুই জনে ।
 হৰুয়াইলোঁ ভাৰ্য্যা শেষে বিজন কাননে ॥
 সমুদ নপাও মোৰ চিন্তা গুনৱতি ।
 মৰন্তে জিৱন্তে কিবা আছে কোন ভিত্তি ॥ ২২৭
 স্তবভী বোলন্ত বাপু অদৃষ্টৰ গতি ।
 আমাৰ আশ্ৰমে তুমি কৰাহাঁ বসতি ॥

যত দিন গ্ৰহ মন্দ আচস্ত তোমাৰ ।
 বহ্নিয়োক তত দিন গৃহতে আমাৰ ॥ ২২৮
 পুনঃ বস্তুমতি স্বামী হৈবা নৰপতি ।
 সস্তাপ এড়িয়ো বাপ চিন্তাৱতি প্ৰতি ॥
 মোৰ বোলে আন থানে নেলাগে জাবাক ।
 এক স্তন দুগ্ধ আমি ভুঞ্জাবোঁ তোমাক ॥ ২২৯
 এহি বন এড়ি যদি জাস নৰপতি ।
 নিচ্ছয় সনিয়ে তোক ঘটাবে দুৰ্গতি ॥
 হেন শুনি বোলে মাতা আদেস তোমাৰ ।
 থাকিবোঁহো যতকাল দুঃখ নোহে পাৰ ॥ ২৩০
 অনন্তৰে থাকিলন্ত শ্রীৰংস তহিত ।
 অনুক্ষনে দহে দেহা চিন্তাৰ সোকত ॥
 মনোৰথ নন্দীনী যতেক দুগ্ধ পায় ।
 দুধাৰব দুগ্ধতে ধৰনি আদ্র হয় ॥ ২৩১
 নিজ হাতে মহাৰাজ দুই পাট ধৰি ।
 দুগ্ধতে স্মৃতিকা পঙ্ক কৰে যত্ন কৰি ॥
 শ্রীৰংস নৃপতি চিন্তা সতী নাম স্বৰি ।
 তাল বেতালঙ্ক সিদ্ধ মনত বিচাৰি ॥ ২৩২
 দুই পাট যোৰা কৰি গাঁথন্ত ৰাজন ।
 হেন মতে স্বৰ্ণ পাট কৰন্ত নিৰ্ম্মান ॥
 সহস্ৰ সহস্ৰ পাট কৰি হেন মতে ।
 পুনৰপী পৰিলন্ত সনিৰ মায়াতে ॥ ২৩৩

কত মাংস অস্তে স্তূনা ধন্য মহাসন্ত ।
 দুস্ত সদাগৰ সেহি ঘাটে দিয়া যাস্ত ॥
 তিবহস্তে দেখি ৰাজা মাতিলা সমিপে ।
 কহিচন্ত ৰাজা তাংক অতি পূয় বাক্যে ॥ ২৩৪
 এই যে আচন্ত মোৰ বহু স্বৰ্ণ পাট ।
 যদি দয়া আছে লহ তোহোৰ নৌকাত ॥
 স্তবৰ্ণৰ পাট বিকি যদি পঁও ধন ।
 তেবেতো বিপদে তৰেঁ । স্তূনা মহাজন ॥ ২৩৫
 ৰজাৰ বিময় বানী শুনি সদাগৰ ।
 কিংকৰক আদেশীয়া অনাইলা সত্ৰৰ ॥
 হস্ত মনে নৰপতি ডিঙ্গাত উঠিলা ।
 স্তবৰ্ণৰ পাট মানৈ কিংকৰে তুলিলা ॥ ২৩৬
 পাপিলন্ত পাষন্দ যত সেহি সদাগৰ ।
 পূৰ্বতো কৰিছে সিটো চিন্তাক অন্তৰ ॥
 পাছে দুৰাচাৰ মনে আলছ পাতিল ।
 আমাৰ ভাগ্যত ধন অনেক মিলিল ॥ ২৩৭
 ইহাংক বধিয়া যত স্বৰ্ণপাট লৈবোঁ ।
 দুৰ ৰাজ্যে নিয়া তাংক বিকিয়া আনিবোঁ ॥
 এতেক আলচ পাতি দুস্ত দুৰাচাৰে ।
 ৰাজাক ঠেলীয়া দিলে গতিৰ সাগৰে ॥ ২৩৮
 অপাৰ সাগৰে পৰি ৰাজা তেতিক্ষন ।
 ত্ৰাহি হৰি জনাৰ্দ্দন দাকে ধনে ঘন ॥

বন্ধ তাল বেতাল বান্ধৱ দুই জন ।
 অপাৰ সাগৰে মৰেঁ কৰাঁহে তাৰণ ॥ ২৩৯
 হাঁয় প্ৰিয়ে চিন্তাৱতি মোহোৰ ৰূপালে ।
 চক্ষুৱে দেখিবে তোক নপাইবোঁ ইকালে ॥
 তান নোঁকা মাজে থাকি চিন্তা পতিব্ৰতা ।
 আচৰ্শ্বতে কান্দি উঠে শূনি স্বামীকথা ॥ ২৪০
 জৈসানী ৰাজাক পেলায়ন্ত সদাগৰি ।
 তাল যে বেতাল আসে নীদ্ৰাকপ ধৰি ॥
 তালে বন্ধে কৰে চক্ষু বেতাল ভৈল ভেলা ।
 উতি উতি যান্ত যেন সিমলুৰ তুলা ॥ ২৪১
 অনন্তৰে বহুকাল ঘোৰ নিদ্ৰা ধৰি ।
 উতি বুৰি পাইলা গৈয়া সোঁতিৰ নগৰি ॥
 সোঁতিপুৰে বাহুদেব নামে নৰপতি ।
 ভদ্ৰাৱতি কন্যা তান অতি ৰূপৱতি ॥ ২৪২
 হৰগোৰী আৰাধন্ত স্বামীৰ কামনা ।
 নিত্য পুষ্প যোগায়ন্ত মালিৰ ললনা ॥
 অনেক কালৰ শুষ্ক আছিল উদ্যান ।
 জলৰ আশ্ফালে পৰি থেকিলা ৰাজন ॥ ২৪৩
 নিদ্ৰা ভঙ্গ হৈয়া ৰাজা চাৰি দিसे চাইলা ।
 বিজলী সজ্জাবে যেন পোহৰ কৰিলা ॥
 মৰা ফুল বৃক্ষ যত কতবা কালৰ ।
 শ্রীবৎসৰ আগ মনে ফুলিল সত্ৰৰ ॥ ২৪৪

মালতি মখাই চাম্পাঁ ফুল নাগেশ্বৰ ।
 অসোক কিংকৰ আৰু কেতকী তগৰ ॥
 বকুল বন্দুলী যুতি ভৈলা জাতিস্কাৰ ।
 দিব্য উপবন যেন বসন্ত কালৰ ॥ ২৪৫
 আগতো অধিক শোভা বাঢ়িল বিস্তৰ ।
 তাৰ মাজে বসি ৰাজা আছে একলসৰ ॥
 কৰ্ম্ম হস্তে মালিনি আসিলা যেবে ঘৰে ॥
 অদভূত দেখি মনে ভাবিছে অন্তৰে ॥ ২৪৬
 কিনু দেৱ মায়া ইটো আচৰ্য্য কাহিনী ।
 কুসুম উদ্যানে শীঘ্ৰ পশিলা মালিনি ॥
 হেনকালে দেখিলন্ত পুৰুষ সুন্দৰ ।
 বসি আছে বৃক্ষতলে কন্দৰ্প আকাৰ ॥ ২৪৭
 সভয় অন্তৰে তাই যুৰি দুই কৰ ।
 কহিছে বিনয় বাক্যে আগে নৃপবৰ ॥
 দেৱ কি মনুষ্য তুমি কহিয়ো যুগুত ।
 সসধৰ আসি কিবা আছাইথানত ॥ ২৪৮
 মালিনীৰ বানী শুনি কহে নৰৰাজে ।
 বহুদূৰ হস্তে আসেঁ ৰাণিজৰ কাজে ॥
 সাগৰ গৰ্ভত তল গৈলা নৌকাখানি ।
 ভাগ্যে প্ৰাণে নমৰিলো স্থনিয়ো মালিনী ॥ ২৪৯
 দেৱতা ৰাক্ষস আমি নোহো অন্য জন ।
 মনুষ্যত জন্ম লৈলো মনুষ্য গনন ॥

বানিজ্য কাৰণে আসি গৈলো বসাতলে ।
 বিধিৰ নিৰ্বন্ধা হেন আমাৰ কপালে ॥ ২৫০
 কথা শুনি মালিনিৰ দয়া উপজিলা ।
 সাদৰে সস্তাষি তাংক ঘৰে লৈয়া গৈলো ॥
 যতদিন ইচ্ছা থাকে আমাৰ গৃহতে ।
 ভাগিনী সম্বন্ধে তুমি থাকিও গুপতে ॥ ২৫১
 সুভদিন ভৈল বাপু দুঃখ অৱসান ।
 সাগৰত পৰি তেবে পালা পৰিত্ৰাণ ॥
 মালিনিৰ বাক্যে বাজা হৰিস পাইলন্ত ।
 ইন্দ্ৰ চৰন চিন্তি তৈতে বহিলন্ত ॥ ২৫২
 তদন্তৰে দিলা আনি বন্ধন সস্তাৰ ।
 নিজ হস্তে বন্ধন কৰন্ত নৃপবৰ ॥
 স্তম্ভ মনে মাধৱক কৰি সমৰ্পন ।
 সেসতে ভুঞ্জিলা অন্ন স্নান বি জনাৰ্দন ॥ ২৫৩
 যাদৱ বদতি স্নান পান্দু শীৰোমণী ।
 স্তন্যৈক চাৰি ভাই কৃষ্ণ স্তৱদনী ॥
 তোৰা সবে বিসাদ কৰহ কি কাৰণ ।
 স্তম্ভ দুখ যত কৰ্ম্ম বিধিৰ বিধান ॥ ২৫৪
 ব্রহ্মা বিস্ত মহেশ্বৰ সবাৰ ওপৰ ।
 তাসম্মান কৰ্ম্ম বুঝা আসাধ্য দেৱৰ ॥
 সম্মুখতে দেখিয়োক বৃদ্ধ পুৰাতন ।
 কালে পাইলে হেন বৃদ্ধো কৰিবে চেদন ॥ ২৫৫

স্তমোগুনে ক্ৰোধ অহং কৰন্ত বিধান ।
 হেন ক্ৰোধ তেজৈ যিটো সেহি মহাজন ॥
 দুৰ্য্যোধন কৰ্ম্ম যত চতুৰ্দশ অস্তে ।
 অবশ্তে ফলিবে জানি বিধিৰ আদেশ ॥ ২৫৬
 হেন জানি সংসাৰি মানৱ যত গুতি ।
 হৰে কৃষ্ণ হৃদে ধৰ'। পুন্ম'স্তাম মূৰ্তি ॥

ভদ্রাবতীৰ স্বয়ম্বৰ ।

আচৰ্য্য কাহিনী বাজা শ্রীবৎস আশ্ৰয়ান ।
 গুপ্তে থাকিলা তৈত মালিনিৰ স্থান ॥ ২৫৭
 সৌতিপুৰে মহাৰাজা বাহুদেব নাম ।
 তাহান ৰাজ্যত একো গুনে নাহি কম ॥
 ভদ্রাবতী নামে কন্যা বাহুৰ নন্দিনী ।
 সতি ত্রিলোচনা ৰূপে দেবেন্দ্রৰ বাণী ॥ ২৫৮
 সৰ্ব্ব সুলক্ষণী কন্যা বাহু'সেনী যেন ।
 কথোৰ কৰিলে ব্ৰত গোবী আৰাধন ॥
 দ্বাদশ বৎসৰ ব্ৰত কৰে দিবা ৰাত্ৰি ।
 অপে তুষ্ট ভৈলা পাছে মাতা হৈমৱতী ॥ ২৫৯

কণ্ঠ্যাক বোলন্তু আসি লহ ইষ্টবব ।
 প্রনমিয়া কবে স্তুতি যুবি দুই কব ॥
 তুমি মাতা ব্রহ্মা ময়ি সক্তি স্বরূপিনী ।
 অঙ্গন পালন কৰ্তা সংহারকাৰিণী ॥ ২৬০
 বিশ্বেশ্বরী বিশ্বরূপী নমস্তে ভরানী ।
 অনন্ত স্বরূপা দেবী গতি প্রদায়িনী ॥
 রূপা যদি ভৈল মার দিয়োক সম্মতি ।
 স্বামী মোর হোস্তু যেন শ্রীবৎস নৃপতি ॥ ২৬১
 আতপবে আন বাঙ্খা নকবেহো আমি ।
 শ্রীবৎস নৃপতি যেন পাণ্ড মই স্বামী ॥
 আনন্দিত হবজায়া বুলিলা বচন ।
 সেহি তোব হোক স্বামী শ্রীবৎস রাজন ॥ ২৬২
 সঙ্কেতে কহিবো মই সুন ভদ্রারতি ।
 কেশীনী মালিনি ঘবে আসন্তু নৃপতি ॥
 এতেক কহিয়া গৈলা কৈলাস ভুবন ।
 বর প্রাপ্তে ভদ্রারতি আনন্দিত মন ॥ ২৬৩
 একদিনা প্রতি বাহুদেব নবপাল ।
 ভোজন সময়ে ভদ্রা লৈয়া স্বর্ণথাল ॥
 স্বর্ণ থালি হাতে ধরি সমিপে আছিল ।
 বাণীজ্ঞানে বাহু রাজা পবিহাশ কৈলা ॥ ২৬৪
 কান্দিয়া কহিলা ভদ্রা জননী পাশত ।
 হেন সুনি থঙ্গে বাণী কদর্থে রাজাত ॥

কিমত অন্যাই তব ওহে নবপতি ।
 অনুছিত বাক্য হান তনয়াৰ প্ৰতি ॥ ২৬৫
 উপযুক্ত ভৈল কন্যা বিবাহ সময় ।
 এক তিলো নাভাবস কঠিন হৃদয় ॥
 পিতৃ গৃহে যুবা কন্যা সোভা নাহি পায় ।
 ৰাজ্য মদে ভোল গৈলা কি কৰেঁ তোমায় ॥ ২৬৬
 পাত্ৰ অৰ্হেঁ সগ কৰি কৰে কন্যা দান ।
 সেহিসে উছিত কৰ্ম্ম শাস্ত্ৰৰ বিধান ॥
 বাহুদেব বোলে বাণী কি কহিলা বাণী ।
 অত বৰ ভৈলা কন্যা আমি নাহি জানি ॥ ২৬৭
 বিবাহৰ জোগ্য ভৈল মোহোৰ জিৱাই ।
 হেন কথা একদিনো নকহিলি তই ॥
 পৃথিবিৰ ৰাজ্য সব আনিবেঁ জন্তাই ।
 ইচ্ছা বৰি হোক আবে মোহোৰ জিৱাই ॥ ২৬৮
 এহি বুলি পাত্ৰ গণে ডংকাই আনিলা ।
 সত সত স্থানে দূত তেথনে পাঙ্কিলা ॥
 দশ ক্ৰোষ যুৰি সভা কৰাইলা নিৰ্ম্মাণ ।
 ভোজ ভক্ষ আদি যত যিবা প্ৰয়োজন ॥ ২৬৯
 পদূলীৰ দুই কাসে কদলি ৰুইলা ।
 জাতিস্কাৰ ঘাটবাত সকলো মাৰ্জ্জিলা ॥
 লক্ষ লক্ষ ৰাজাগণ আছে পৃথিৱিত ।
 সয়ম্বৰ বাৰ্তা পাই আনন্দ মনত ॥ ২৭০

চতুবঙ্গদলে আসে নৃপতি সমাজ ।
 তাসম্মুখক বম্য থানে দিলা ভক্ষভোজ ॥ .
 পৃথিবিৰ ৰাজ্যচয় একত্ৰ ভৈলন্ত ।
 বিধিয়তে বাহুদেব তাংক পুজিলন্ত ॥ ২৭১
 দসেক যোযন মানে দিব্য সভাখান ।
 বসিলন্ত জথাযোগ্যে নৃপ অগনন ॥
 অনন্তৰে বাহুদেব নৃপতি সৃজন ।
 অধিবাস পূজা মানে কৰি সমাপন ॥ ২৭২
 ব্ৰাহ্মণৰ পদৰক্ষা সিবৈ তুলি লৈয়া ।
 প্ৰৱেসন্ত সভা মাজে পূলকিত হৈয়া ॥
 উদ্ধ বাহু কৰি বোলোঁ অঙ্গিকাৰ বাণী ।
 ইচ্ছাবিৰ হৈবে আজি আমাৰ নন্দিনী ॥ ২৭৩
 আৰ্জ্ঞ কৰিয়োক মোক নৃপতি সমাজ ।
 জয় ধ্বনি কৰি সবে বোলে হোঁক কাজ ॥
 বিধিৰ নিৰ্ব্বন্ধ কৰ্ম্ম নাজাই খন্দন ।
 মালিনিৰ ঘৰে বসি শ্ৰীবৎস ৰাজন ॥ ২৭৪
 জেতিখনে জয়ধ্বনি ভৈলন্ত সভাত ।
 ভয়ঙ্কৰ সৰু ভৈল জেন উদ্ধাপাত ॥
 মালিনিৰ স্মৃধি পাছে ইটো কথা সাৰ ।
 দেখিবাক মন গৈল শ্ৰীবৎস ৰাজ্যৰ ॥ ২৭৫
 অবিলম্বে আসিলন্ত সভা বিদ্যমান ।
 কদম্ব বিবিধ মূলে বসিলা ৰাজন ॥

জিৰ্ণ বাস পৰিধান সত ঐষ্ঠি তাতে ।
 যক্ষতলে বসি বৈলা ভিখাৰিৰ সৈতে ॥ ২৭৬
 ইশ্বৰৰ ইচ্ছা বুজে সক্তি আছে কাৰ ।
 তাৰ সাথি দেখা আজি শ্রীবৎস ৰাজাৰ ॥
 হেন জানি কৃষ্ণ ধ্যান হৃদয়ত ধৰি ।
 পাপক বিকৰ্ণি মাত্ৰ বোলা হৰি হৰি ॥ ২৭৭

— ০ —

ভদ্রাবতীৰ ৰূপ বৰ্ণনা ।

বাহুব নন্দিনী, সৰ্ব্ব সুলক্ষণী
 প্রদক্ষিন কৈল সভা ।
 সঙ্গি সব সাথে, স্বৰ্গ থাল হাতে
 জেহেন বিজুলি আভা ॥ ২৭৮
 কৰি কৃতাজ্জলি, ভদ্রা বিনোদিনী,
 বুলিলা অমৃত বাণী ।
 আজ্ঞা কৰিয়োক, নৃপতি জতেক,
 পাওঁ নিজ পতি আমি ॥ ২৭৯
 কিবা দেৱ কন্যা, কাঞ্চন প্ৰতিমা,
 তিলোত্তমা অকঙ্কতি ।

বাজ সভা মাজে, ধিৰে ধিৰে জাস্ত,

পূর্ণ সুধাকর, অধিকে প্রবর,
অমল কমল মুখ ।

গজমুক্তা গলে, তিলফুল ভালে,
 দেখি মুনি মন স্থখ ॥ ২৮১

নেত্র দুই মিন, দেখন্তে হরিন,
ফিবি জাস্ত ঘোৰ বন ।

চাঁক ভুঙ্লতা, কামদের বৃথা,
নিন্দিলন্ত সৰাসন ॥ ২৮২

পাত নেট শাৰি, বিৰাজে সুন্দৰী,
পুৰিয় অকন ভালে ।

গজেন্দ্র গমণী, শিব সোডামিণী,
জেন পূর্ণ চন্দ্র জলে ॥ ২৮৩

কাঁজাণ কমল, শৰিৰ অমল,
কমলে গটিছে অঙ্গ ।

নিল কেস মাঝে, মালতি বিবাজে,
সহজে মোহে অনঙ্গ ॥ ২৮৪

হিয়াৰ দুকাসে, দুগুণি ডাৰিন্স,
মধ্য দেহা অতি ক্ষিন ।

কপালে সেন্দূৰ, জেন দিবাকৰ,
কমদেৱ পূৰ্ণবান ॥ ২৮৫

অল্ল অল্ল ধনে, মলয়া পবনে,
গন্ধ যোযনক জায় ।
হাতে স্বর্ণ থালা পাখিজাত মালা,
ইন্দ্রানি লাজক পায় ॥ ২৮৬
হাতৰ অঙ্গুলী, চাম্পাব যে কলি,
দন্ত মুকুতাৰ পাস্তি ।
ভদ্রাবতি ৰূপ, দেখি সৰ্ব্ব ভূপ
মনত মিলে আক্ৰান্তি ॥ ২৮৭
বহুদেব বংশে, কমলাৰ অংশে,
অজিলন্ত বিম্বপতি ।
দেখি বাজচয়, মনত বোলয়
সার্থক ইহাৰ পতী ॥ ২৮৮
হে, কৃষ্ণ মোক, মুকুথ জানিয়া
নকৰিবঁ পৰিহাৰ ।
তুমি বিনে মহা, পতিত পারন
আছে কোন দেৱ আৰ ॥ ২৮৯
অনাদি অনন্ত, অচিন্ত্য ঈশ্বৰ
তুমি সে নীত্য নিশ্চল ।
গুছোক কুমতী দিয়াহাঁ স্মৃতি
সেবিৰো পদ কমলে ॥ ২৯০
স্যাম কলেশ্বৰ, স্কন্দৰ নয়ন
সকলো গুণে সাগৰ ।
তাহান দুখানি চৰণ পঙ্কজে
কহে চাকু দ্বিজ বৰ ॥ ২৯১

পদ ।

শ্রীকৃষ্ণ বদতি সুন্য পূৰ্ব্ব বিবৰন ।
 হেন কালে সুন্য বাণী হইল গগন ॥
 কদম্বৰ তলে বৈসে তোৰ ইন্ত পতি ।
 গলে মালা দিয়ো জাস্তে অহে ভদ্রারতী ॥ ২৯২
 অনন্তবে শুনি কৰ্ণে বাহুব নন্দিনী।
 লয় লাসে জাস্ত চলি যথা নৃপমণী ॥
 অবিলম্বে গলে মালা কৰিয়া প্রদান ।
 যোৰ হাতে ভদ্রারতি বহিলা তেখন ॥ ২৯৩
 দুস্ত জনে কৰে নিন্দা সান্ত জনে ভাল ।
 হেন মতে সভাত উখিল মহাবোল ॥
 বিমানে অমবে কৰে আসিস বচন ।
 সভা বিসৰ্জিয়া গৈলা জাৰ জিবা স্থান ॥ ২৯৪
 বিধিৰ নিৰ্ব্বন্ধ খন্দাইবেক সক্তি কাৰ ।
 জাৰ লাগি কস্ত কৈলা দ্বাদস বৎসৰ ॥
 পার্বকতি দিয়াছে বড় কৰ্ম্ম অনুসারে ।
 না জানিয়া নিন্দে তাক মুকথ বৰ্ব্বৰে ॥ ২৯৫
 বাহুদেব ৰাজা মনে অসন্তোষ কৰি ।
 সিন্ধে প্রবেসন্ত গৈয়া জথা অন্তঃপুৰি ॥
 সজল নয়নে কহে মহাদেবী স্থান ।
 ভদ্রাৰ কপালে হেন কৈলা ভগবান ॥ ২৯৬

দুৰাচাৰি জিয়াই মোৰ কাকো না চাহিলে ।
 চান্দালক মালা দিয়া কলঙ্ক আনিলে ॥
 পুৰুষে পুৰুষে মোৰ বহিল অক্ষাতি ।
 হেন ইচ্ছা হোৱে মৰেঁ । গলে দিয়া কাতি ॥ ২৯৭
 হৰি হৰি বিধি মোৰ কি কৰ্ম্ম কৰিলা ।
 ভদ্রা লাগি কত সত ভূপতি আসিলা ॥
 কাকো নেদেখিলি তই দৰিদ্ৰে বৰন ।
 সভা মাজে ভৈল মোৰ মন্তক মুন্দন ॥ ২৯৮
 ইসব বেজাৰে নাহি কুসে অন্ন পানি ।
 হেন ইচ্ছা কৰেঁ । মই প্ৰবেসেঁ । অগণি ॥
 লাজে অপমানে ৰাজা যেন ভৈলা হিন ।
 কান্দিলা অসেষ ৰাজা বিয়াকুল-মন ॥ ২৯৯
 বাণী কহে মহাৰাজ ভৈলা হতজ্ঞান ।
 কৰন কাৰণ কত । দৈৱকীনন্দন ॥
 হেলায় অজ্ঞান যাৰ হেলাতে সংহাৰ ।
 বুঝিবেক তাৰ মায়া । সক্তি হেন কাৰ ॥ ৩০০
 ভদ্রা তনয়াকে বুদ্ধি দিয়া আছে হৰি ।
 তুমি আমি চিন্তা কৰি কি কৰিতে পাৰি ॥
 মায়া মোহ তেজি নাথ কৰ্ম্ম কৰা সাৰ ।
 জাত হস্তে সংসাৰ সমুদ্ৰে হৈবা পাৰ ॥ ৩০১
 পাছে মহাদেৱী গৈলা বাহিৰ ভবনে ।
 দেখন্ত আচয় ভদ্রা স্বামী বিদ্যামানে ॥

জননী আচ্ছাস বাক্যে দুইকো তোসিলা ।
 বাহিৰ গৃহতে ভক্ষ বস্ত আনি দিলা ॥ ৩০২
 এই গৃহে থাকা আই না ভাবিও দুখ ।
 কত দিন অস্তে মাঁৱ হৈবে তোৰ শুখ ॥
 যিবা প্ৰয়োজন হোস্ত আনি দিবে লোক ।
 থাকিও ইথানে আই ন কৰিবা সোক ॥ ৩০৩
 হেন মতে দুই জন থাকিলা বাহিৰে ।
 দেখা ধৰ্ম্ম মহামতি দৈবে কি নকৰে ॥
 ৰাজাগৃহে মানহিন বঞ্চে নৰপতি ।
 চিন্তাক স্মৰি যত মনে কস্ত অতি ॥ ৩০৪
 দাৰুন সম্ভাপে ৰাজা দিবস বজনী ।
 সাস্তনা কবন্ত ভদ্ৰা বুলি পুয় বাণী ॥
 দুখ কাল সেষ ভৈল জানিবা ৰাজন ।
 হেন জানি বোষ তেজি দৃঢ়গ কৰাঁ মন ॥ ৩০৫
 শুনি হেন তৃপ্তী বাক্য শ্রীবৎস ৰাজন ।
 অহনি'সৌ চিন্তা কৰে প্ৰভু নাৰায়ণ ॥
 হেন মতে দ্বাদশ বৰিষ কাতি গৈলা
 গ্ৰহভোগ অন্তৰ্গত স্তম্ভযোগ ভৈলা ॥ ৩০৬
 অনন্তৰে দিনা এক শ্রীবৎস ভূপতি ।
 ভদ্ৰাক বুলিলা কথা চিন্তাৰ ভাৰতী ॥
 নিত্য নিত্য নদি তিৰে বসিয়া থাকন্ত ।
 ঘাতে পাইলে নৌকাসব তলাস কবন্ত ॥ ৩০৭

যাক হস্তে হাবি আস আছে নববৰ ।
 দৈবযোগে উপনিত সেহি সদাগৰ ॥
 দৃষ্টীমাত্ৰে সদাগৰে নৃপতি চিনিলা ।
 বন্দি কৰি নাও সমে ঘাতটে ৰাখিলা ॥ ৩০৮
 কিংকৰক আদেশিলা হৈয়া হৃদয়মন ।
 নৌকা হস্তে আনহ যতেক আছে ধন ॥
 আত্মা মাত্ৰে স্বৰ্ণ পাট যিমান আছিল ।
 নৌকা হস্তে অলগাই তিবত ৰাখিল ॥ ৩০৯
 দেখি সাধু বাহুদেব নৃপে জানাইলা ।
 তোমাৰ জামাতা মোৰ সৰ্ব্বস্ব লুটিলা ॥
 পাছে ৰাজা ক্ৰোধ মনে জামাতাক বোলে ।
 কি কাৰণে স্বৰ্ণ পাট সাধুৰ আনিলে ॥ ৩১০
 জামাতা বোলন্ত কথা কৰোক শ্রবণ ।
 সাধু নোহে এই জন পাপিস্ত দুৰ্জয়ন ॥
 এই স্বৰ্ণ পাট যদি কৰে দুই খান ।
 জানিবা সকলি হোৱে ইহাৰ প্ৰমাণ ॥ ৩১১
 হেন সুনী বোলে বাহুদেব নৰপতি
 দুই খান স্বৰ্ণ পাট কবহ সম্প্ৰতি ॥
 যুগ্ম স্বৰ্ণ পাট যদি দুইখান হয় ।
 তেবে সে তোমাৰ হোৱে জানিবা নিচ্ছয় ॥ ৩১২
 সাহস কৰিয়া সাধু আনিল কুঠাৰ ।
 অনেক প্ৰকাৰে যত্ন কৰিলে বিস্তৰ ॥

শ্রাস্ত ভৈলা মহা দুখে নিচ্ছাসে বজাস্ত ।
 নোয়াবন্ত খুলিবাক প্রমাণ পাইলন্ত ॥ ৩১৩
 জামাতা কহন্ত দেব পাইলা প্রমাণ ।
 আমি খুলিবোহেঁ। স্বৰ্ণ কৰি দুই খান ॥
 এত হস্তে পাট লৈয়া শ্রীবৎস ৰাজন ।
 তাল বেতালক ধ্যান কৰিলা তেখন ॥ ৩১৪
 স্ম'বন কবন্তে পাট দুই খান ভৈলা ।
 সভাৰ যতেক লোক আচৰ্য্য মানিলা ॥
 পাছে বাহু ৰাজা দেখি মনত সংসয় ।
 সম্ভ'মে পুচন্ত কথা মানিয়া বিস্ময় ॥ ৩১৫
 কহ সত্য তুমি বাপু কোন মায়া'কৰ ।
 দেৱতা গন্ধৰ্ব যক্ষ কিবা নাগ নৰ ॥
 বুঝি মোৰ ভদ্ৰাৱতী ভাগ্য স্প্ৰসন্ন ।
 আজি সে সফল ভৈলা গোঁৰী আৰাধন ॥ ৩১৬
 সন্তুৰৰ বানি হেন স্ননি নৰপতি ।
 কহিবে লাগিলা পাচে আপোন ভাৰতী ॥
 সমানে সমানে ধাতা কবন্ত সঞ্জো'গ ।
 দুখ দুখ হোন্ত ৰাজা সৰিৰৰ ভোগ ॥ ৩১৭
 যুতু সম কন্ত বনে স্বাদস বৎসৰ ।
 শনিৰ গীড়াতে আসি তোমাৰ নগৰ ॥
 বিধিৰ নিৰ্ব্বন্ধে কৰেঁ। ভদ্ৰাক গ্ৰহণ ।
 সংসয় নাহিকে ৰাজা নোহোঁ গিচ জন ॥ ৩১৮

শুনিওক পূৰ্ব যত মোৰ বিবৰণ ।
 প্রাণ্য দেস ধৰ আমি শ্রীৰংস বাজন ॥
 এক দিনা সনি আৰু জলৰ জীৱাৰি ।
 দ্বন্দ কৰি আসে দোহেঁ । আমাৰ নগৰি ॥ ৩১৯
 লক্ষ্মী বোলে আমি শ্ৰেষ্ঠ সংসাৰ ভিতৰে ।
 সনি বোলে আমি শ্ৰেষ্ঠ যত চৰাছৰে ॥
 হেন মতে দ্বন্দ কৰি আসিলা দুজন ।
 আমাক বোলন্ত শ্ৰেষ্ঠ কহ কোন জন ॥ ৩২০
 কথা শুনি আমাৰ সংসয় বড় চিত্তে ।
 তথাপিতো বুলিলোহো আসিবা প্ৰভাতে ॥
 বিমৰিষি স্বৰ্ণ বোঁপ্যাসন দুই খান ।
 দুকাসে থাপিলো বাথি মাজে মোৰ স্থান ॥ ৩২১
 মন্ত্ৰিসমে বসি আছেঁ । বিবলে সভাত ।
 হেন কালে আসি দুই ভৈল উপস্থিত ॥
 সম্ভমে উথিলো আমি দেখি সীম্ৰগতি ।
 সভয় অন্তৰে বহু কৰিলোহো তুতি ॥ ৩২২
 তুষ্ট ভৈলা দুই জন বসিল আসনে ।
 বামে সনি বসিলন্ত কমলা দক্ষিণে ॥
 পাছে পুছিলন্ত মোক সহাস্য বদন ।
 উদ্বৰ দিলোহেঁ । হেন কৰি অনুমান ॥ ৩২৩
 আপোনে বুঝিয়ো দেৱ আসনৰ ক্ৰমে ।
 দক্ষীনত শ্ৰেষ্ঠ বোলে সাধাৰণ বামে ॥

এত হস্তে ক্ৰোধিলন্ত সনি মহাসয় ।
 ৰাজ্যত ঘটাইলে মোৰ অসেষ প্রলয় ॥ ৩২৪
 তেজি ৰাজ্য ভাৰ্যাসনে খপি বন বাস ।
 মৰনতোধিক ক্লেণ প্রান মাত্ৰ সেষ ॥
 চিন্তাকো হৰাইলো পাছে সনিৰে মাৰ্গাতে ।
 এতেক দুৰ্গতি মোৰ লেখিলে ললাতে ॥ ৩২৫
 জামাতাৰ মুখে স্ননি এতেক ভাৰতী ।
 আথে বেথে বাছ ৰাজা উথি শীঘ্ৰগতি ॥
 কবিলন্ত যোৰ হাতে অনেক স্তবন ।
 খেমিবা আমাৰ দোষ অজ্ঞাত কাৰন ॥ ৩২৬
 পূৰ্ব জন্মার্জিত পুণ্য আমাৰ আছিল ।
 তেকাৰনে ভদ্রা কন্যা তোমাক বৰিল ॥
 সাৰ্থক সেবিলে গোঁৰি আমাৰ নন্দিনী ।
 জিৱাইৰ কাৰণে আমি ধন্য বুলি মানি ॥ ৩২৭
 ধন্য মোৰ বংশে ভদ্রা কন্যা জনমিলে ।
 তোমা হেন পুন্যনীধি ঘৰে মিলাইলে ॥
 কাতৰ হৃদয়ে বাছ পৰিলা ধৰনি ।
 শ্রীবৎস বোলয় দেৱ স্ননা মোৰ বাণী ॥ ৩২৮
 আমাক এতেক ভক্তি উছিত নোহয় ।
 তৰিতে কৰহ ৰাজা মোহোৰ উপায় ॥
 নাৱৰ ভিতৰে চিন্তা আছে নৰবৰ ।
 শীঘ্ৰ কৰি মোৰ ভৰ্মা কৰিও উদ্ধাৰ ॥ ৩২৯

শুনি বাহু নৰপতি মন্ত্ৰিৰ সংহতি ।
 অনুচৰগণে লৈয়া চলিলা তহিতি ॥
 নদিতীৰে গৈয়া তাত প্ৰবেশী ভিতৰে ।
 চিন্তা সতী বসি আছে কাতৰ অন্তৰে ॥ ৩৩০
 বুলিবে লাগিলা বাহু চিন্তা দেবী প্ৰতি ।
 দুখকাল গৈল মার উথা শীঘ্ৰ গতি ॥
 ছৰাযুক্ত অঙ্গ দেখি চিন্তাৰ বদন ।
 পোচন্ত চিন্তাক মাতি তাৰ বিবৰন ॥ ৩৩১
 স্ত্ৰনি চিন্তা কহে দুখ য়ুত স্ত্ৰধা বানি ।
 জৰাযুক্ত দেহা মোৰ ভৈলেক জৈশাঁনী ॥
 জেঁহি বেলা সাধু বানিজ্যক আসিলন্ত ।
 অদৃষ্টৰ গুণে নৌকা আটক ভৈলন্ত ॥ ৩৩২
 কাঠুৰিৰ নাৰিগণ আছিল। যতেক ।
 ক্ৰমে ক্ৰমে সদাগৰ আনিলা প্ৰত্যেক ॥
 সবেও চুইলা নৌকা নভৈল উদ্ধাৰ ।
 পৰিতাপে মোক পাই কহে বাৰেবাৰ ॥ ৩৩৩
 বিস্তৰ কাপুৰ্য্য কৰি আমাক বুলিলা ।
 তান দুখ দেখি মোৰ হৃদি নসহিলা ॥
 দয়া কৰি আসেঁ। যাতে ইহাৰ কাৰনে ।
 ধৰিয়া নৌকাত তোলে এইতো দুৰ্জনে ॥ ৩৩৪
 পাছে দেৱ আদিত্যক কৰিলেঁ। মিনতি ।
 ছৰা অঙ্গ দিয়ো মোক অহে দিনপতি ॥

স্তুতিপূৰ্ণ বাক্যে সূৰ্জ ভৈলেক প্রসন্ন ।
 গায়ঁ দেহ দিয়া মোক কহিলা তেখন ॥ ৩৩৫
 কুৰূপ ভৈলন্ত তেবে মোৰ সুলক্ষণ ।
 লভিবোহো এহিষ্কণে কৰিলে স্মৰণ ॥
 সুনীলাহা পিতৃদেব জ্বৰাৰ ভাৰতী ।
 দুখ শুনি কান্দিলন্ত বাহু নবপতি ॥ ৩৩৬
 তুমি সতী পতিব্রতা পতি অনুব্রতা ।
 ত্রিভুবনে ঘোষিব তোমাৰ যস বার্তা ॥
 তদন্তৰে স্মৰণ কৰিলা চিন্তা সতী ।
 সূন্দৰ আকৃতি ভৈলা জেন চন্দ্রকাস্তি ॥ ৩৩৭
 বাহু বাজা বোলে ডোলা আনহ তৰিতি ।
 চিন্তা বোলে পদব্রজে জাইবোঁ সম্প্রতি ॥
 অনন্তৰে পসিলন্ত স্বামিৰ বসতি ।
 চৰণে পৰিয়া তুতি কৰে চিন্তা সতী ॥ ৩৩৮
 সন্মুখ কতান্ধে বাজা উখিতারক্ষণে ।
 বসাইলা বাম পাশে নিজ সিংহাসনে ॥
 প্রেমমালাপে অধিৰ আনন্দ দুইজন
 ঘনে ঘনে বদন চুম্বন আলিঙ্গন ॥ ৩৩৯
 সৰ্ঘ্যাত স্তুতিয়া বৈলা শ্রীবৎস বাজন ।
 চিন্তা ভদ্রা পদসেবা কৰে বঙ্গ মন ॥
 নানাহাস্য নানাবসে পুলকিত মন ।
 মহানন্দে কৰিলন্ত বজনী বহুঁন ॥ ৩৪০

প্ৰাতঃসভে আসি বাহুদেব নৰপাল ।
 শ্রীবৎস সংহতি বসিলন্ত সভামাল ॥
 বনপৰ্বৰ শেষ কথা ইটো স্থ আশ্ৰয়ান ।
 একান্তে শ্রবন কৰা চিন্তি নাৰায়ন ॥ ৩৪১

ষষ্ঠদান ।

প্ৰভাতে বাহুক ৰাজা, নগৰিয়া যত প্ৰজা
 বসি সভা আনন্দ বিধান ।
 হেন সময়ত শুনী, গৰ্জন্ত আকাশি বাণী
 সুনী সভাসদ ৰাজাগন ॥ ৩৪২
 অমৰ গন্ধৰ্ব যক্ষ, সকলি আমাৰ ভক্ষ
 তেমনেই মোহোক ভাল জানে ।
 বিদ্যাধৰি বিদ্যাধৰ, ৰাক্ষস কিম্ব নব
 সবে মানে শ্রীবৎস নামানে ॥ ৩৪৩
 ক্ৰোধে কম্প মান শনী, আসিলা মাকত ভূমি
 বৈতে সভা মধ্যে ৰাজাগণ ।
 আৰক্ত হেঙ্গুল বৰ্ণ, যেন অঙ্গ তপ্ত স্নৰ্ণ
 কতিটতে স্তবক্ত বসন ॥ ৩৪৪
 বক্তজবা যেন প্ৰভা, প্ৰকাশ কৰন্ত সভা
 দৰতে কম্প য় জত জন ।
 সসংকিত নৃপগণ, উখিলন্ত তারক্ষণ
 কৰযোৰে কৰন্ত স্তবন ॥ ৩৪৫

তুমি সকলোৰে সাৰ, তুমি বিনে নাহি আৰ
 ত্ৰিভুবনে কৰন্ত পূজন।

সৰ্ব ভূতে থাকা তুমি, তুমি সকলোৰে স্বামী
 নৱগ্ৰহ ৰূপী জনাৰ্দন ॥ ৩৪৬

আৰ কতো স্তুতি ভূপ, কৰিলন্ত বহুৰূপ
 তেবে ভূস্ত ছয়া সনি কয়।

ধন্য তুমি মহাৰাজা, এবে মোৰ কৰ পূজা
 আৰু তোৰ নাহি আন ভয় ॥ ৩৪৭

দেমে জাও নববৰ, একচত্ৰি ৰাজেশ্বৰ
 কৰি দস হাজাৰ বছৰ।

লভি পুত্ৰ সত জন, আৰু কন্যা মহাধন
 অন্তে বাস বৈকুণ্ঠ নগৰ ॥ ৩৪৮

নিছিন্তিলা মোৰ হীত, দুঃখ পাইলা অপ্ৰমিত
 এবে ৰাজ্যে ৰবায়ো গমন।

শ্রীবৎসক দিয়া বৰ, অন্তৰ্দ্ধান শনৈশ্বৰ
 চলি জাস্ত বৈকুণ্ঠ ভুবন ॥ ৩৪৯

শ্রীবৎস দুই ভাৰ্য্য সহিত স্বৰাজে
 গমন।

যুদ্ধিৰ নিগদতি শুনা গদাধৰ।

বৰ দিয়া গৈল সনি অগৰ নগৰ ॥

কি কৰ্ম্ম কৰিলে তেস্তে শ্রীবৎস নৃপতি ।
 কিবা কৰ্ম্ম আছৰিলে বাহু নৰপতি ॥ ৩৫০
 যাদৱ বোলন্তু ৰাজা কথা বিতোপন ।
 তাত পাছে সনি য়েবে কৰিলা প্ৰষ্ঠান ॥
 আনন্দীত বাহুৰাজা বান্ধৱ সহিতি ।
 নগৰত হোন্তু নানাবিধ নৃত্য গিতি ॥ ৩৫১
 সত সত বাদ্য বাৰে প্ৰতি ঘৰে পৰে ।
 হৰ্ষিত বিধানে কেঁহো পাসক্ৰিড়া কৰে ॥
 বোয়াইলন্তু সাৰি সাৰি গুৱাক কদলি ।
 থানে থানে সজাইলন্তু ফুলমাল থুলি ॥ ৩৫২
 ধন্য ৰাণী গৰ্ভে ভদ্ৰাৱতী জন্ম দিলা ।
 শ্রীবৎসক হেন বড় ঘৰে বসি পাইলা ॥
 হেন মতে কোয়াকুই কৰে অন্য জন ।
 হৰিস ভৈলন্তু তান প্ৰজা সৰ্বজন ॥ ৩৫৩
 একদিন প্ৰাতসে উঠিয়া শীঘ্ৰ গতি ।
 সমুৰক নিবেদিলা শ্রীবৎস ভূপতি ॥
 আদেশ দিয়োক দেৱ কৰোঁহো গমন ।
 বহুকাল নেদেখিলো জ্ঞাতি ভাই গন ॥ ৩৫৪
 আজি আমি নীজ ৰাজ্যে কৰিবোঁ গমন ।
 শুনি সাৰথিক বোলে বাহুক ৰাজন ॥
 অভ্যুত্থান মাত্ৰে সাৰথি গৈলন্তু শীঘ্ৰগতি ।
 দিব্য ৰথখান আনি জোগাইলা তহিতি ॥ ৩৫৫

পুনৰাজা বোলে জাশ সৈন্য আয়োজন ।
 শ্রীবৎস কহয় দেৱ নাহি প্ৰয়োজন ॥
 দক্ষিণ সাগৰ পাৰে আমাৰ নগৰ ।
 সেনা হাতি জাহাতে নপাৰে অশ্ববৰ ॥ ৩৫৬
 বাজা বোলে কি মতে যাইবা তুমি তথা ।
 শ্রীবৎস কহন্ত বাজা সহায় দেবতা ॥
 তাল বেতালক বাজা কৰিলা স্মৰণ ।
 স্মৰন কৰেস্তে আসিলন্ত দুইজন ॥ ৩৫৭
 সন্তৰে প্ৰনামি বাজা উথিলা বথত ।
 চিন্তা ভদ্ৰা দুই ভাৰ্য্যা বসিলা কাসত ॥
 সাৰথি বৈসন্ত বথে দুই দেৱ মূৰ্তি ।
 বায়ুবেগে জাস্ত বথ অপ্ৰমিত গতি ॥ ৩৫৮
 নিমিষে চলিলা দস হাজাৰ যোযন ।
 তালক পোছন্ত হোৱে এহি কোন স্থান ॥
 বুলিলন্ত এহি ৰম্য স্তবভী কানন ।
 অনন্তৰে পশিলন্ত কাঠুৰি ভুবন ॥ ৩৫৯
 তাল কহে মহাৰাজ দেখোক নয়নে ।
 পোৰামিণ ভাষে জলে এহি সব স্থানে ॥
 ভাস্মা নাৱে আসি সনি কৰ্ণা হৰিনীল ।
 চক্ষুৰ নীমিষে সেহি থান আস্তৰিল ॥ ৩৬০
 প্ৰবেস কৰন্ত পাছে আপোন নগৰ ।
 বথহন্তে বাজা ৰাণী নামে তিনি জন ॥

পদব্রজে চলি জাস্ত বাজা ধিৰে ধিৰ ।
 বাতৰী শুনি প্রজা সব আসে নিবন্তৰ ॥ ৩৬১
 মৃত শৰীৰত যেন জীৱন পাইলন্ত ।
 ঘাতে বাতে নৰনাৰী বেঢ়ি বেঢ়ি চাস্ত ॥
 বাম পাষে দুই ৰানি সিংসাসনে বাজা ।
 পাত্ৰ পাৰিসদ আসি কবিলন্ত পূজা ॥ ৩৬২
 স্নহদ বান্ধৱ বাজ্যে আছিলো যতেক ।
 বাতৰী শুনী ভেতিলন্ত আসিয়া প্রত্যেক ॥
 বান্ধৱ সানন্দ নীৰানন্দ সত্ৰগন ।
 বাজ্যে বাজা পূৰ্ব অতে কৰন্ত পালন ॥ ৩৬৩
 চিন্তা ভদ্ৰা দুই ভাৰ্যা যেহেন সাবিত্ৰী ।
 ক্ৰমে সত পুত্ৰ দুই প্ৰসবিলা সতী ॥
 যুগল ৰাণীৰ হস্তে দুই কন্যা ধন ।
 অমৃততে অতিবিস্ত ভৈলন্ত ৰাজন ॥ ৩৬৪
 দিগ্‌কাল ৰাজ্য পালি শ্ৰীবৎস ৰাজন ।
 ধৰ্ম্ম কৰ্ম্ম কবিলন্ত নজাই বৰ্ম্মন ॥
 সৰ্ব্বস্থখে ৰাজ্যে বসি পৰম কোঁতুকে ।
 অন্তকালে তিনি প্ৰাণী গৈলা বিস্তলোকে ॥ ৩৬৫
 অতএব ধৰ্ম্মৰাজা কৰেঁ নীবেদন ।
 দেৱাধিন কৰ্ম্মে সোক কৰেঁ অকাৰণ ॥
 শ্ৰীবৎস চৰিত্ৰ আৰু সনিৰ মাহাত্ম্য ।
 যিবা স্ননে যিবা পঢ়ে হোৱন্ত পবিত্ৰ ॥ ৩৬৬

কদাছিতো শনি ভয় তাহাংক নপায় ।
 সান্ত্ৰৰ বছন হেন মুনিগনে কয় ॥
 অনন্তৰে জগন্নাথ ভৈলন্ত মেঝানী ।
 পাছঁ তাই দ্রোপদীক বুলি পুয় বাণী ॥ ৩৬৭
 বন্দো মহামুনি ব্যাস তপস্বী তিলক ।
 মহামুনী পৰাশৰ যাহাৰ জনক ॥
 বেদ সান্ত্ৰ মাখে নীষ্ঠ স্তম্ভ বুদ্ধি ধিৰ ।
 নিল পদ্ম বৰ্ণ জিনী কোমল শৰীৰ ॥ ৩৬৮
 সিরে শোভা দেস্ত কনকৰ জতাভাৰ ।
 বিসাল সৰীৰ পৰিধান বাঘাম্বৰ ॥
 বাল্যকাল হস্তে যাৰ তপস্যা সম্পঁতি ।
 তাহান চৰনে কৰেঁ অসেষ প্ৰনতি ॥ ৩৬৯
 অবন্য পৰ্বৰ ইটো শ্রীবৎস অন্ধান ।
 জানোবা নজানো আমি কৰিলো বাধান ॥
 অজ্ঞানীৰ পদ বুলি নকৰোক হেলা ।
 অনায়াসে সুনাইতো গোবিন্দৰ লিলা ॥ ৩৭০
 দ্বিজ গুৰু পিত্ৰি মাতৃ প্ৰনামি চৰন ।
 দ্বিজ চাকচন্দ্রে কৰেঁ পুথি সমামন ॥ ৩৭১

জাননী ।

পাতালীকাণ্ড ষায়ায়ণ !!

মূল্য মূল্য ॥০

শ্রীবৎস চিত্তাব বনবাস !!

মূল্য মূল্য ॥০ ।

উপৰত লীখা দুই খান কিতাপ নিউ তাক দা/০ অনাত্তে
দিয়া হব দাকমানুলো আগি দিগ নিম্ন থিকনাত পাব । আৰু—
শ্রীযুক্ত শিবনাথ ভট্টাচাৰ্য্যৰ দোকানত কিনিবলৈ পাব ।

থিকনা—

শ্রীচাকচন্দ্র শৰ্ম্মা থাকুৰ
পোঃ হেলেম, সিংলীজান আসাম